Cenzurat.
XLVI. évf. Cluj, 1936. julius—augusztus 7—8. szám

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

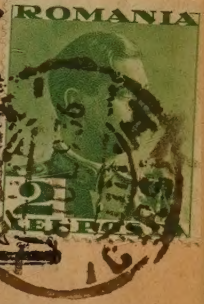

Alapitotta: DR. BOROS GYÖRGY.

Kaáli Nagy Árpád.

1884—1936.

Viharokkal küzködő egyházunknak ismét kidőlt egy hatalmas védő oszlopa. Ujra vége van egy nemes, harmonikus életnek.

Kaáli Nagy Árpád kiváló ősöknek volt méltó utóda, aki örökségül kapta Székelykál nagy határ mezején kivül azt, a mai nehéz időkben annyira szükséges aggódó egyházszeretetet is, amely őt olyan szorosan kapcsolta be az unitárius egyház kemény harcokat vivó életébe. A székely nemes kaáli Nagyokat sokan az arisztokraták közé számitják s némelyek rajta is láttak némi büszke előkelőséget, de én sohasem vettem észre nála ilyen vonást s mindig az ész arisztokráciájába tartozónak számitottam. Vétek volna ezt a nemeslelkü embert csak szép, kenetteljes frázisokkal eltemetni, hanem utánzásraméltó, termékeny életét nehány vonással úgy szeretném megrajzolni, mint amilyen volt az a valóságban, bár nehéz megeleveniteni szűk keretek között egy olyan embert, kinek élete nem szó, hanem cselekedet volt.

Jogot végzett, de gazda lett, mert már fiatalon át kellett vennie egy terhes örökséget, egy elhanyagolt, nagy családi birtokot, nehéz terhekkel s kevés jövedelemmel. Változtak a viszonyok, az ezerholdas birtok leapadt, kicsi lett s mégis csoda történt. Nem termett többé az a föld fájdalmat, sóhajtást és adósságot, mint annak előtte, mert az aránylag kis birtokból több jövedelmet tudott felmutatni, mint mások a nagyból és pedig nem bűvész módon, hanem ismerte a régi példabeszédet, hogy az Istent megmozditott kézzel kell segitségül hivni. Iz-

Unitarian College 2416 Allstonway
Berkelev.California,U.S.America.

zadva, szakadatlan munkával dolgozott s mikor néha álmatlan virrasztása volt, az is csak azért történt, hogy minden lehető okszerü gazdasági berendezkedéssel kicsiholja az ősi sovány talajból is az értéket. Mig boldogult édesatyja hiába kereste a képzelt, elrejtett kincseket, addig ő megmutatta, hogy nemcsak a föld belsejében, hanem annak felszinén is arany van.

Sohasem csodálkoztam azon, hogy Kinában a császár minden évben ünnepélyesen kezébe fogta az ekeszarvát, hiszen a földmivelés a legszebb, legszentebb termelő munka.

Igy gondolkozhatott Kaáli Nagy Árpád is, mert mintegy újkori Cincinnatus csak akkor szakitotta meg a mezei gazdálkodás szép munkáját, mikor egyházkörének, főhatóságának, vármegyéjének, vagy a magyar pártnak szüksége volt az ő világos, nyilt eszére s mikor aztán a reá váró feladatot mindenütt hiven és becsületesen elvégezte, akkor újra a földmiveléshez sietett vissza.

Mint egyházköri gondnoknak a legnagyobb érdeme abban van, hogy a Mureş-körben rendet teremtett, fegyelmezni és irányozni tudta az egyház buzgó munkásait s nem kalandos harcokra, nem hiuságának kielégitésére, hanem a nagy idők komolyságához mérten a történelmi örökség megbecsülésére és megtartására, az ősök tiszteletére, szeretetére intette és buzditotta körének tagjait s mindezen egyházépitő erényekben maga járt elől jó példával. A Főtanácsi bizottságokban s Főtanácsi üléseken sokszor tündököltette Kaáli Nagy Árpád súlyos szavainak tiszta csengését s nem egy igazságos kérdést juttatott diadalra. Bárhol is volt, magán- és közdolgait mindig tudással és becsületességgel végezte.

Iskolapolitikájában szive mindig Cluj felé vonzotta, ahol harmonikus családjának két derék fiát szépen és nagy szeretettel neveltette, de nem a krözusi kincsek sáppadt aranyaiból, hanem az okszerü gazdálkodás megtakaritott pénzeiből. Az igy nevelkedett ifjak bizonyára majd meg fogják érteni édes apjuk azon magasztos elvét, hogy az életnek értéket csak a munka s annak a gyümölcse adhat.

Kaáli Nagy Árpád rendeltetését, hivatását hiven betöltötte, tisztán megőrizte ősei örökségét. Ez a szüntelen dolgozó, égő magyar lélek, mint igazi *mintagazda* emlékoszlopot emelt önmagának, falujának s az egész székelységnek. A mai nemzedék is, mely görnyedten viseli az élet terheit, levonhatja egy ilyen nemes élet tanulságait. Nincs szebb temetkezési hely, mint az, ahová őt eltemették, az a hely, ahol őseinek kihült poraiból nőhet a vadvirág. Szeressük és becsüljük meg az ősi földet, szorgalmas és becsületes munkával kényszeritsük ki belőle az áldást, mert mindent megtalálunk a földben és a földön, amire szükségünk van. Áldott legyen Kaáli Nagy Árpád emléke, s mintaéletével maradjon világitó gyöngyszem a magyarság küzdelmes életében.

Szentmártoni Kálmán.

Esti ima.

Ha sok fájdalom körülfogott,
ha bánatjaim már halomra nőnek,
ha szivem már megtépték a vágyak,
ha nem vagyok jó, csak semmirekellőnek,
ha minden elhagyott s már semmim sincsen
egyedüli, ki megvigasztalsz
Te lehetsz csak Jóságos Isten.

Benned bizhatom egyedül, csupán,
ki megérted a céljavesztett vágyat,
ki megvigasztal minden szenvedőt
s balzsamot hintesz minden sebre:
Édes Atyám — igy csendes este,
ha künn elpihent már a nagy világ
s az én testem is várja az ágyat,
de lelkem nyugtot nem talál:
bocsáss szememre feledtető, boldogitó álmot,
hogy elfeledjek mindent, ami ért
s világi zajokba belezsibbadt lelkem
Hozzád emeljem, Hozzád emeljem.

Székely Gyula.

Napfogyatkozás.

Junius hó 19-én reggel 5 óra után nálunk is látható napfogyatkozás volt. A napfogyatkozás a maga teljességében Szibériában és Japánban volt látható, aminek megfigyelésére több európai és amerikai tudós Szibériába és Japánba utazott. E ritka tüneményről az ujságok tudósitásai alapján a következő érdekes dolgokat közölhetjük: Londonban a napfogyatkozás 5·15 órakor jól látható volt. A napnak egyharmadrésze volt árnyékban. Párisban az idő felhős volt, a napfogyatkozás csak 5·30 órakor látszott. Olyan volt a nap, mintegy korong, melynek az alsó szélét levágták. Párisban nem sokan érdeklődtek különben sem a napfogyása iránt. Budapesten a Gellérthegyről sokan gyönyörködtek a ritka tüneményben. Bucureştiben már nagy volt az érdeklődés, sokan le se feküdtek, hogy láthassák, de buzgalmuk hiábavaló volt, mert az ég felhős volt és sűrü eső esett. Romániának több városában látszott a napfogyatkozás; 6·2 órakor pedig az egész ország területén látható volt. Egy Papana nevü repülő-hadnagy 5000 méter magasságba, a felhők fölé emelkedett, ahol megfigyelését már semmi sem zavarta. Városunkban a napfogyatkozás 5 és 6 óra között látszott. A jókor fölkelni tudók élvezték is a ritka tüneményt. Ezek közé tartozik Dr. Boros György püspök ur is, aki az erzsébet-uti szép villájából szemlélte az elárnyékolt napot. — Akik valami okból nem láthatták a napfogyatkozást, megvigasztalódhatnak azzal, hogy 17 év mulva hasonló jelenség lesz. Addig rákészülhetnek, hogy megláthassák.

Simén Domokos.

(1836—1878).

Jelen év julius 30-án száz esztendeje annak, hogy Kiskadácsi Simén Domokos Tarceşti községben született, ahol atyja Simén János unitárius pap volt. Ha rágondolunk arra, hogy ki volt nekünk Simén Domokos és hogy mit veszitettünk az ő korai halálával, szivünk ma is elszorul s valahogy ugy érezzük: nekünk sokat, nagyon sokat kell foglalkoznunk azzal a korral, amelyben Simén Domokos rövid élete terjedett s abból a lelkesedésből és kitartásból, amely életét oly tartalmassá tette, sokat, nagyon sokat kell tanulnunk.

Simén Domokos gyermek- és ifju kora arra az időre esik, midőn a magyar nemzeti élet a legnagyobb reményeket ébresztette fel, de amidőn a legkeservesebb csapásokat is el kellett szenvedni. Az 1848-iki nagy napok, mint 14 éves gyermeknek a lelkét hatották meg; a bekövetkezett szomoru korszak alatt pedig lelke megedződött a bánatos idők terhe alatt. Nagy tehetségét és kiváló szorgalmát ezek az idők teljesen áthatották, de a jobb jövőbe vetett hitét meg nem ingatták. A magyar lélek a legkeservesebb időkben sem veszitette el hitét. A reménytelennek látszó sötét időkben is bizalommal énekelt a költővel: „Megvirad még valaha, nem lesz mindig éjszaka.“ Simén Domokos kiváló szorgalommal tanul szülői szegénysége ellenére is. Az angolokkal való összeköttetés kapcsán alkalma nyilik, hogy a Manchester New Collegeben is két évig (1860—62) tanuljon, hazajövet pedig német teológusokat is hallgasson. Simén Domokos lelki fejlődésére a külföldi ut elhatározó befolyást gyakorolt. Az egész világon egy gyönyörü, igéreteiben megbecsülhetetlen szabadelvü mozgalom volt meginduló félben, amelytől különösen az unitárizmus várt sokat. Simén Domokos lelkében teljes mértékben megfogamzottak a nemes szabadelvüség eszméi s ezek az eszmék egész életében igaz lelkesedéssel töltötték el. Lelkesedése nem volt muló láng, hanem igazi benső tüz, amely életének örökbecsű tartalmat adott.

Mikor a külföldi utjáról hazatért, először I. G. Ducan a középiskolánál nyer alkalmazást, de csakhamar Clujra kerül, ahol munkásságának igazi területét megnyeri. Mint teológus egyike a legnagyobbaknak az unitáriusok között. A rendszeres teológiának lesz a müvelője, bibliai és egyháztörténelmi kutatásai igazi kincsei a szakirodalomnak. A magyar szabadelvü protestántizmus irodalmában tisztelt nevet viv ki magának, de föntartotta a szellemi összeköttetést a külföldi tudós teológusokkal is. Munkásságában mindig alapos volt. A történelmi alapot mindenkor szemelőtt tartotta. Korának (rácionálista) észszerü gondolkozása erősen érvényesült Simén Domokos szellemi életében. Erős kritikai érzéke volt. Mint kritikus, biztos kézzel harcolt minden előitélet és balhit ellen.

Simén Domokos szenvedélyes könyvgyüjtő is volt. Kollegiu-

munk könyvtárában egy hatalmas könyvtár hirdeti az ő szenvedélyes könyvszeretetének dicsőségét.

Sajnos, ez az igen termékeny élet csak 42 évre terjedt, mert a korai halál elragadta őt az unitárius egyháztól. Tulajdonképpen még ezután tudta volna kifejteni életének, eszményeinek, tudományának gazdag tartalmát.

Simén Domokos derékban kettétörött élete is egyike a leggazdagabb tartalmu, a legáldottabb isteni adományoknak. Az ő halála után a teológiai tudomány még számos ujabb értékkel ajándékozta meg ezt a világot. De az az áldozó szeretet, az az állandó munka, a tudományért való utolérhetetlen lelkesedés abba a magas szellemvilágba emelte Simén Domokost, ahol Dávid Ferenc, Enyedi György és Szentábrahámi Mihály állanak. A többi nagyok között emlékezzünk meg hát Simén Domokosról is. Az ő rövid élete is egyike az unitárius szellemiség legáldottabb emlékeinek.

Jó: szeretni . . .

Oh, mily nagy boldogság
mindenkit szeretni,
Senkit nem gyülölni,
senkit meg nem vetni,

Mosolyogva, szépen,
mindig csak szeretni . . .

De jó volna szivem
tenyeremre venni . . .
És ugy felmutatni:
„Emberek, lássátok!:“

Ilyen az én szivem,
szerelemmel áldott! . . .

Tiszta, szent pihenés
mindent elfeledni,
Haragért, haraggal
Soha nem felelni,

Becsülettel, bátran,
a szemekbe nézni,
Senkitől sem kérni
senkitől sem félni . . .

De nagy öröm, erő
ezt megtapasztalni,
Hogy immár nem vagyunk
gonoszak és rútak,

Hogy már a szivünkben
szent virágok nyilnak:
Béke, öröm, jóság,
hármas, szent virága,

De jó is igy élni,
Istentől megáldva . . .

Oh, én hű Jézusom,
lelkem Megváltója!
Te, ki elvezettél
e nagy szeretetre,

Mondd, hogy köszönjem meg?
Szavakkal nem lehet . . .
Nézd, itt van a szivem,
Fogadd el, szeresd Te . . .

S. Sillay Erzsébet.

Szétszórt magyarok.

A lelkészi szolgálat egyik legszebb, legmeghatóbb, legbensőségesebb alkalma a szé szórtan élő hivek meglátogatása. Ennek a szolgálatnak értékét, hasznos és örömteljes voltát rideg szóval leirni nem is lehet. A sziv igaz érzését a szó nem tudja mindig maradék nélkül tolmácsolni.

Nekem is vannak szétszórtan élő hittestvéreim és ezek közül nehányan a valea-ierii fürésztelepen élnek. Amint a szükség kivánja, meglátogatom a telepen lakókat, hogy ünnepet szerezzek nekik és lelki gyönyörüséget magamnak. Ilyen hívatást teljesitettünk szolgatársammal együtt a pünkösd előtti vasárnapon, hogy igét hirdessünk a szomjas lelkeknek és az örök élet ételével és italával tápláljuk a mennyei mannában szükölködőket. Utunk a lara vize völgyén vezetett, zöld erdők között haladtunk; szép, enyhe májusi nap volt. Ezt a gyönyörü vidéket mindenki elragadtatással szemlélheti, de senkinek sincsen annyira a lelkéhez nőve, mint nekem, aki harminc éve nézi, járja és még sem tud betelni látásával, mindig találok valami ujat, valami szebbet benne.

Amint zöld vetések között elindulunk hazulról, tőlünk balra Cacova-ieri határában, mely szakadék fölött Ivánvára romja marad el, neve azt bizonyitja, hogy egykor magyar földes urai voltak s valamikor a vidék lakossága is magyar volt. Itt laktak valaha Béldy Pál, Pali, Palkó, kiről Jókai egyik regényében emlékezik meg. Hamarosan Baisorára érünk, mely mint neve is mutatja, bányavidéken fekszik, aranybányái voltak, de ma már nem, vagy ma még nem müvelik! Az utolsó tulajdonosok az Ebergényiek voltak az 1900-as években. Itt volt a Coroianu-családnak is szépen felépitett zuzdája, de soha nem zuzott semmit, ma pedig csak egy betonlépcső jelzi, hogy ott valami volt valaha! Én még emlékezem gépeire, melyeket az ablakon keresztül nézegettünk ezelőtt harminc évvel. Van azonban annál több egyszerü harisnyaposztó ványoló malom, melyeknek kalapácsai ősztől késő télig püfölik monoton, tompa zakatolással a házi szőtt gyapjuposztót.

Öt-hat kilóméternyi ut után már hegyek között vagyunk; regényes, de nem vadregényes a táj. Sokakat megragadnak az Alpok, vagy más óriás hegykolosszusok csupasz, jégboritotta sziklái, itt célunkig 13 km.-t megyünk zöld erdők között és nincs egy hegycsucs, mely kopasz lenne és amelyen fa ne zöldelne. A zöld szinnek különböző árnyalata kellemes és megnyugtató a szemnek, a sok virág, az ózondus levegő kábit és duzzasztja a tüdőt, a mellet, a kristálytiszta patak vizének csobogása, a sok ezer madár más-más éneke, kocsink ütemes kattogása s az egyébként nagy csend, a béke, boldogság és megelégülés olyan érzését kelti fel a szivben, melynek soha végét nem kivánnók! Mily szépen megférnek itt egymás mellett: tölgy-, bükk-, juhar-, hárs-, vadkőris-, szilfa-, platán- és nyirfa, meg az apró bokrok, törpe cserjék s a tarka, szinpompás virágok; a lepke, a méh, a rigó, a

fülemile, a bagoly, ölyv és sas, a nyul, az őz és róka! Milyen más ez, mint az emberek világa! S ez a nagy csend, melynek egyetlen, örök szimfoniája: a patakcsobogás és madárdal!

Merengésünkből az egyetlen sziklabérc előtünése térít magunkhoz, melynek Géczy-várának omladéka áll. E rejtett saslak sok emléket rejteget mohos kövei közt, hogy többet ne emlitsek, itt rejtőzött éveken át a gazdag Bánffy Dénes a Béldy-Teleky cselszövénye elől. Olyan messze volt ez a hely a világ közepétől, hogy ide csak a sasok és fecskék hoztak hirt évente. Szép mondája nem fér e cikk keretébe, de azt nem szabad elfeledni, hogy a büszke sasfészket is, melyre a törpe utód kicsinysége, sulytalansága érzetében sóvárogva néz fel, magyar kezek épitették és magyar urak lakták, kik innen szálltak hadba mongol, tatár, török és labanc ellen.

Iaravizének legszebb és legcsodásabb völgyszorosába érkeztunk, ahol magasan száll a hegyek fölött a felhő, egyebet nem is látunk, csak erdőboritotta hegyeket és magasan uszó felhőket, melyek messzünnen hozzák és messze viszik a testvérszivek dobbanását, sóhajtását. Látunk azonban a sok zöld erdő között egyes letarolt részeket, hegyoldalakat is egy-két méteres csonkokkal, melyek egy elhagyott harctér képét mutatják, hol megcsonkitott, szétszaggatott hullák kiálltanak bosszuért az égre: Vajjon ki és miért tette ezt! Mert bizonnyal hadilábon áll az erdőtörvénnyel az, ki ily módon irt erdőt! Látunk a vizben és az aljban temérdek fát pusztulni; mi pedig panaszosan sóhajtunk fel, miért nincsen hozzánk közelebb, mily könnyen kikerülne belőle a téli tüzelőfánk!

Végre felérünk a fenyvesek birodalmába, hol az örök zöldszin az örökéletet jelképezi. Látunk itt is letarolt részeket és látjuk, mint igyekszik a nyirfa tért hóditani, mint igyekszik az üresen levő helyeket gyorsan benépesiteni s a fenyőt mind fennebb és fennebb szoritani. Szinte a világ képét és önsorsunkat látjuk még a fák küzdelmében is.

De nincs időnk ezen tépelődni, közelről látszik már a gyárkémény, küldetésünk céljához értünk, már előttünk is állanak reánk váró hitbeli testvéreink, kik vágyakozásukat puszta látásunkkal is szinte kielégitve érzik. Boldogan üdvözöljük egymást, hiszen egyszer már halott hiremet hallották és most örülnek a viszontlátásnak, másfél év óta nem láttuk egymást, betegségem miatt nem látogathattam őket, pedig hányszor és mennyire vártak és én is mennyire vártam az alkalmat, hogy viszontláthassam hiveimet! Azóta annyi történt, annyit kérdeznek, annyit mondunk, mig végre kielégitjük egymás kiváncsiságát. Aztán rendre meglátogatjuk valamennyit, hiszen ez nekik is, nekünk is olyan jól esik, ha tudjuk, hogy vannak együttérző szivek, egymásbafonódó lelkek, ha érezzük a kart, mely felénk is kinyul! Az erdészlakban templomozásra gyülünk össze és felcsendül az ének a kis magyar sereg ajkán: „Isten szent lelke, égi láng, lobbanj fel, szállj le, szállj le reánk; világot gyujtó szeretet áraszd szivünkbe szent tüzed!“ Hit ragyo-

gott az arcokon, boldogság hatotta át a lelkeket, szeretet töltötte meg az égi mannára éhes sziveket. Aztán imádkoztunk édes anyanyelvünkön az egy igaz Istenhez, ki mindeneket megtart, megáld közel és távol és hirdettük a szeretet lelkének mindeneket átfogó hatalmát s elhivatottságunkat megpecsételtük az Uri szent vacsorával és éreztük, amint együtt voltunk egyenlő akarattal és vettük a szent jegyeket, hogy áthatott minket is a szeretet isteni lelke, megtelénk égi lánggal, soha ki nem alvó tüzzel!

Ugy van és ugy is kell lennie, hogy itt szállott le Isten szent lelke, az égi láng, itt töltötte be a sziveket a világmegváltó szeretet, mert különben el nem képzelhető e kis csoport fajszeretete, hithüsége, sziklaszálként megállása az élet zivatarában, a létért való küzdelemben. Együtt vannak a különböző hitvallásuak, együtt dicsérjük Istent, együtt kérjük vigasztaló és bátorító szentlelkét, együtt vesznek Urvacsorát a hat unitáriussal huszan, magyarok és mások a mintegy negyventagu gyülekezetből.

Mindig és mindenütt hittel és szeretettel végzem hivatalomat, de itt, ily alkalommal szent ihlet szállja meg lelkemet, mert hallani vélem Jézus hangját és biztató szavát: „És lészen az utolsó időben egy akol és egy pásztor és Isten lesz az emberekkel és az emberek Isten gyermekei lesznek!“

A jól végzett munka, a testvéri kötelesség teljesitése és hivatásunk betöltésének érzésével veszünk bucsut kedves magyar véreinktől, hogy aztán vendéglátó házigazdáinkkal a szeretet asztalához letelepedjünk, megelégiteni a testet is az ő kivánságaiban és szükségeiben, hol felekezeti és nemzetiségi különbség nélkül, a szeretet lelkétől áthatva ünnepeljük a boldog viszontlátást és jótalálkozást az esti órákig. Aztán utra kelünk testi és lelki megelégedéssel, Isten gondviselésére, fuvarozó testvérünk jóindulatára, meg a ló éberségére bizva magunkat a hegyek között, hol most az éji homály minden szépséget eltakar s csak a szentjánosbogarak világitanak. Isten nem hagyta el és megőrizte szolgáit, a sötétségben hazavezérelte a veszedelmes utakon, hogy még máskor is teljesithessék szent kötelességüket.

V. Nagy Dénes.

Hibaigazitás. A mult számunkból a braşovi templomszentelésről szóló cikkünkből tévedésből az egyes egyházi intézményeket képviselők névsorából kimaradott Boros Jenő főgimnáziumi igazgató neve, aki szintén jelen volt az ünnepélyen. — Péterffy Áron emlékéről irott cikken Péterffy Gyula kivánságára azt a helyreigazitást kell tegyük, hogy ő (Péterffy Gyula) nem 40 drb., hanem csak 15 drb. énekeskönyvet adományozott, a többi 25 darabot és Varghişra juttatott 4 drbot a Mereştiről és Varghişról elszármazott hivek küldötték, ő csak közvetitte. Ezt a kiigazitást annál nagyobb örömmel eszközöljük, mert ezáltal azt látjuk, hogy sokaknak lelkében élénken él az elhagyott falunak emléke.

Az unitárizmus felvirágzása a bihori alföldön.

Jelentettük a mult évben, hogy a bihormegyei *Bihor* községben 132-en felekezetnélküliek lettek és azután áttértek az unitárius vallásra. Valamennyien a község legtekintélyesebb gazdái, s a nagy magyar falu krémjei. Rövidesen templomot s iskolahelyiséget épitettek. *Szabó* József nemzetes ur, a Gazdakör elnöke az utca frontra eső telkéből hasitotta ki a templom s iskola területét, mellette *Bereczky* Dániel, a jelenlegi gondnok, aki temető helyet ajándékozott, járult nagyobb ajándékkal az épitéshez, amelyben azonban résztvett minden unitárius család. Az idén pedig orgonát állitottak be olyat, amely vetekedik hangjának szépségével s erőteljességével a falu két másfelekezetü templomának orgonájával, megér 50—60 ezer lejt. Egy hires rózsakedvelő gazda Székely József pedig nemes rózsafákat ültetett a templom udvarára s olyan virágágyak viritanak, hogy ehez hasonló templomkert messzi távolban nincsen.

Remek betétes diófából az Ur asztala, letakarva bordószinü nehéz selyembrokát teritővel, valódi aranyrojtokkal. A szószéken s a pap padján bársonyteritő, fölötte értékes csipke. Kétszázan elférnek a templom hófehérre festett padjaiban. A templomon kis torony is van, amelybe idővel harang is kerül. Az egész templom olyan izléses, meleg hangulatu, hogy lenyügöző és felemelő hatással van a belépőre. És mindezt alig egy év alatt teremtették meg a bihori unitáriusok, akik büszkén vallják hitöket.

Az egyházközség első papja *Rázmán* Mór afia volt, akit rövidesen *Komjátszegi* Géza s. lelkész (jelenleg április elsejétől a Turda közelében levő Pietroasai lelkész) váltott fel.

Az ő működésük minden dicséretet s elismerést megérdemel. E két lelkésznek, de különösen a másfél évig ott lelkészkedő Komjátszegi Gézának köszönhető, hogy a bihori Egyházközség után *felépült rövidesen az oradeai* egyházközség is. Voltak ugyan többször próbálkozások Oradean, ahol a statisztika 1910-ben 150, a vármegyeiekkel elszórva 282 lelket mutatott fel, az 1920-as statisztika pedig 138-at Oradean. Az oradeai egyházközség alakitására vonatkozó hirlapi felhivások, melyeket *Perédi* György egyh. tanácsos hirlapiró tett közzé 1924-ben csak annyit eredményeztek, hogy a cluji esperesi hivatal egy (hiányos) névsorhoz jutott.

Mikor a mult év juniusában Dr. *Boros* György püspök ur Őméltósága *Ürmösy* Károly esperes és *Hadházy* Sándor főpénztáros urak kiséretében felavatta a bihori templomot, az oradeai pályaudvaron az ottani unitáriusok nagy szeretettel fogadták és szivökre vették azt a parancsát, hogy egy éven belül Oradean is szervezzék meg a leány-egyházközséget. Ez nem egy éven, hanem nehány hónapon belül megtörtént. És hogy megtörtént ezért, minden köszönet Komjátszegi Géza lelkészt illeti, aki kitartó munkával fellelkesitette az oradeai hiveket, mig végül *Albert* Mihály asztalosmester aa. egy teremszerü helyiség felajánlásával 1935 december 8-ára lehetővé tette az egyh.

község megalakulását s az első istentisztelet megtartását. (A legnagyobb probléma volt ugyanis egy istentiszteletre alkalmas terem találása, mert a többi felekezet részéről semmi megértést nem találnak még ma sem.) Barla Dezső gyógyszerész főpénztáros az önkéntes megajánlásokból begyült pénzből a kis templomot székekkel berendezte és az első urvacsorát 1935 karácsonykor vették fel. Háromszázharminc esztendő után ez volt az első úrvacsoraosztás Oradeán, melyen több, mint ötvenen vettek részt. A pillanat fensége, történelmi nevezetességének érzése ott ült a lelkeken, csillogott a szemekben. Ettől kezdve havonta egyszer tartott istentiszteletet Komjátszegi lelkész ur, mindaddig mig Bihor székhelye volt. 1936 március kezdettől fogva padsorainkban ült *Vincze* Lajos biztositási tisztviselő, aki tiz év előtt még a cluj-turdai országut hármas fogadójától egy kilométerre fekvő Comseşti község unitárius lelkésze volt, de lemondott és Oradeára jött állásba. Mikor az egyháztanács értesült arról, hogy felszentelt lelkész, megkérdezte tőle, hogy Komjátszegi Géza távozása után nem volna-e hajlandó elvállalni az oradeai lelkészi teendőket, mert látták, hogy rendes heti istentiszteletre van szükség, konfirmálandók vannak és az iskolákban a vallástanitás is megkiván már most állandó lelkészt. És Vincze Lajos fenséges örömmel vállalta, mert aki egyszer palástot viselt, hiába tette le azt esetleg kényszerítő körülmények között, a lelke örökké visszasóvárógja, s a szive sohasem tud elszakadni tőle. A püspöki jóváhagyás után husvét másodnapján már Vincze tiszteletes ur osztott urvacsorát, amelyre a vidékről is többen jöttek el. És az egyházközség nagy örömmel látta és azóta is tapasztalja, hogy nemcsak kitünő szónokot, igazi lelkes papot nyert vele, hanem olyan végtelen megnyerő modoru uri embert, akire büszkén tekint s aki a nehéz körülmények között méltóan tudja a kis egyházközséget reprezentálni a hatóságok felé is.

Azóta hétszer osztott Vincze tiszteletes ur urvacsorát és minden héten istentiszteletet tart, melyre a vidéki unitáriusok is bejönnek. Tehát megérte Oradea, hogy állandó unitárius istentisztelet van benne ujra, háromszáz év után.

Már egy fiut és egy leányt confirmáltatott, az iskolás növendékeket pedig levizsgáztatta.

Arra az unitárius életre, amit Vincze Lajos ur teremtett, jellemző, hogy a lakásán hetenként kétszer a hiveknek énekórát tart. Nős férfiak, fiatalok szorgalmasan tanulják egyházi énekeinket és már a halotti énekekkel is elkészültek, hogyha szükség lenne reá, ebben se legyen hiány. Az orgonát egy zeneileg képzett szép hangu bájos leány *Szücs* Ica kezeli, aki mint kántor és énekvezér vállott be remekül. Ebben segédkezik neki a papné, aki szintén szépen játszik az orgonán s tanult énekes. Hogy azonban a szeretetteljes kapcsolat a bihori uniáriusokkal fennmaradjon, junius 7-én vasárnap reggel autokamionon és vonaton 48 unitárius (urak, asszonyok, ifjak és gyerekek) rándultak át Oradeáról Bihorra (12 km.) A felvirágozott templomban *Gálna* Sándor s. lelkész ült az orgonához. Imát és predikációt mondott Vincze Lajos oradeai lelkész. A közéneket (308 sz. ének) duettben énekelték *Vincze* Lajosné és *Bencze* József oradeai főtisztviselő. Istentisztelet

után az oradeaiak egy kis müsort adtak elő. *Perédi* György az „Uj Lapok“ felelős szerkesztője az unitárizmus keletkezéséről és Dávid Ferencről tartott előadást. *Szücs Ica* énekvezér szólót énekelt Gálna orgonakisérete mellett (237. sz. ének). *Gönczy* Sándor diák Vitovszky István „Jézus“ c. költeményét szavalta el, utána pedig *Vincze* Lajosné és *Bencze* József énekduettje következett (99. sz. ének). Albert Gyula gimn. tanuló Vitovszky „A szeretet“ c. költeményét szavalta el, s végül Szücs Ica énekszólója (29. ének) fejezte be a sikerült müsort.

A bihori templom.
Az oradeai unitáriusok látogatása Bihoron 1936. junius 7-én.
x Vincze Lajos oradeai unitárius lelkész, mögötte Perédi György gondnok.

Délben az oradeai unitáriusok a bihoriakkal együtt kirándultak majálisra *Bereczky* Dániel szöllőjébe, ahova nemsokára megérkezett az unitárius banda is. Igen, unitárius vonószenekar, ami ottani tehetős *gazdákból* alakult, akik régóta kezelik a vonót. A mesterük Bereczky gondnok, aki nagyszerü muzsikus s gyönyörü hallgató nótákkal gyönyörködtette a kirándulókat. Rövidesen tánc következett és napáldozásig este 9 óráig volt együtt az unitárius társaság a legjobb hangulatban, amit fokozott a bihori unitárius nagygazdák hires remek bora. Este még Székely József rózsakedvelő gazda letarolta nemes rózsafáit s

az asszonyokat, leányokat felvirágozta, s csak azután engedték utnak az oradeai unitáriusokat igaz testvéri szeretettel.

Leirtuk a királyhágóntuli unitárius testvérek életét, hogy lássák olvasóink, mint terebélyesedik a kis palánta a bihori alföldön és Oradean. Ott, ahonnan a győzelmes disputa után ugy eltünt az unitárizmus, hogy egyetlen család se maradt hirmagnak sem, csak az utóbbi 30 évben odaköltözöttek emelték fel ismét a Dávid Ferenc zászlaját.

— xy —

Meddig vágtatsz szivem . . . ?

Izzó délibábos vágyak forrtak bennem,
forró napsütések perzselték égővé,
májusi záporok árasztották dussá
napcsók vágyó lelkem.

. . . Tavasszal daloltam lepkeüző nótát
s táncoló jókedvvel, mindent hivő szivvel
öleltem magamhoz, szaladgáltam körül
a kacagó rónát.

. . . Tűzcsókos nappalok barátaim lettek
s ha jött az éjszaka, a zöld fűtengerben
pihenő testemnek csillagok s nyári hold
egyformán örvendtek.

Ujjongó lelkemet napfényhez hurozták,
akkor nem sejtettem, akkor nem tudtam, hogy
vannak könnyzáporok, rosszindulatgátak
s jajgató bus nóták.

De vágtató szivem nem birt megpihenni
s a bánathalmokat, fájdalomhegyeket,
könnyóceánokat mind meg kellett látni,
. . . meg kellett ismerni.

A vad rohanásnak — jaj — még ma sincs vége,
— szivem — te vak kalóz, vajjon bár egy percre
visszavezérelsz-e gyermekéveimnek
Ararát hegyére . . . ?

Kováts Péter.

Barabás Béla lelkész bezáró beszéde

a Sântionluncan 1936 évi junius hó 7-én tartott D. F. Egyleti gyülésen.

Nekem jutott az előbb lefolyt szép ünnepély programjából a legkedvesebb szerep: megköszönni mindent... Megköszönni Szent-Iványi Sándor teol. akad. tanárnak magas szárnyalásu beszédét. amelyben az értelmet megragadóan mutatott reá az egyház és társadalmi életnek állandóan amiatt veszélyben forgó hajójára, mert nem találkozik össze ember az emberrel és ember az Istennel. Köszönjük, hogy eljött féltett egyházi hajónknak erre a legszélső árbócára, intő figyelmeztetésül a mindig veszéllyel fenyegető jéghegynek idejében való elkerülésére.

Köszönjük Bedő Boriskának kedves és meleghangu imádságát. Szász Dénesnek lendületes énekvezéri szereplését. Köszönjük a chichişi dalárdának szives közremüködését. Köszönjük Gál Vilmosnak tudományos felolvasását és Rostás Dénesnek lélekbe szántó felolvasását, Darkó Böskének kellemes szavalatait. Végül köszönjük a köri D. F. E. vezetőségének és az egész kör 10 községéből templomunkat zsufolásig töltő kedves közönségnek szives megjelenését községünkben. Valamint köszönjük Dr. Szent-Iványi Gábor f. ü. gondnok afiának az ünnepély rendezésére adott 800 lei szives adományát.

Ezekután engedje meg a mélyen tisztelt közönség, hogy én is elmondhassam, helyesebben elpanaszolhassam azt a bánatomat, ami reánk nehezedik itt egyházunknak, e Szent-Iványi Sándor által beszédében emlitett és bármely pillanatban jéghegygyel veszélyeztetett hajóján, illetve egyházunk hajójának e legszélső árbócán.

Mert egyházközségünk egy végső árbóc ezen a hajón. Egyike ama három-négy történeti nevezetességü erősségnek, az elvett templom helyett a törhetetlen turáni erő uj bástyát épit elvei megvédésére. Akkor még sokan és erősek voltak itt az árbóc figyelői. Az idő azonban megapasztotta és a mai gazdasági gond próbára kezdi tenni e 200 lélek alá apadó végbástyát. Pedig ide figyel Ozuntul-Breţkig a szétszórtan lakó 230 unitárius lélek, akik még figyelik az árbóc intő jeleit a tenger elnyelő veszélyében.

Jöjjetek kedves testvérek segitségünkre!! — mert itt több a kötelesség és kisebb az erő. Jöjjetek, mert alig egy éve, hogy befejeztük kulturházunkat, mintegy betöltve nagy hajónknak egyik részét, de már előbb, évekkel ezelőtt e végső árbóc figyelőjének otthonát kellett volna megépitenünk, de már anyagi erővel nem rendelkezünk. Pedig elkerülhetetlen egy lelkészlak felépitése, amint azt a köri vizsgálószék, valamint a püspöki vizsgálat is elrendelte.

E célra Dr. Szent-Iványi Gábor fel is ajánlotta az uj lakás becserepeztetését. Soós András egyezer lejt. Egyes szor-

ványbeli hiveink, igy : Molnár Andrásné, Barabás Ferenc 500—500 lejt, Bába testvérek 1000 lejt. Akik pedig ez ünnepélyre nem jöhettek el, elküldték szives adományaikat, nevezetesen Csiki István, Tana Albert, Soós András 200—200 lejt, Dr. Ferenczy Géza főgondnok 250 lejt. Mindazoknak e helyen köszönetemet fejezem ki. Az ünnepélyen jelenlevő Szent-Iványi Sándor teol. akadémiai tanár pedig 800 lej összeget adományozott erre a célra.

Most pedig mélyen tisztelt közönség, az ünnepség véget érvén, kérem a fenti célra rendezett bankettén, valamint a laborfaláui kézimunkákból összeállitott kézimunka kiállitáson sziveskedjenek résztvenni. Mégegyszer üdvözlöm a megjelenteket.

*

Ezekután az ünneplő gyülekezet a templomajtók előtt kitett asztalokat megrohanja és szinte 4000 lej összeget kitevő perselyes adománnyal rakja meg a jótékony adományokat váró tálcákat. Ezek közül nagyobb adományok: Dr. Benke János 1000, Barabás Ferenc 500, Téglás Albertné 250, József Lajos, Ütő Áron, Vida Géza, Dr. Lőrinczi István, Ifj. Bedő Ferenc és Id. Bedő Ferenc, Dr. Szent-Iványi Gáborné, Régeni Áron és Borodárné Régeni Piroska 100—100 lej stb.

Mindezeket e helyen ujólag köszönöm és egyben felhasználom az alkalmat felkérni az egész egyháznak támogató patronusait, hogy sziveskedjenek eljuttatni adományaikat ebbe a végvárba — mert itt a »lélek ugyan kész, de a test, az anyag erőtelen«.

Kérés a lelkészekhez.

Braşovi lelkész afia »Bucsu és Köszöntés« cimen megjelent dolgozatából nehány darabot mindenik egyházközségbe küldött értékesités céljából. Ez a füzet azokat az imákat és beszédeket foglalja magában, melyek a braşovi ref. templomban tartott istentiszteleten és az uj unitárius templom első istentiszteletén hangzottak el. Nevezetes egyházi mozzanatokat örökitenek meg, melyekhez hasonlók ritkán fordulnak elő. Szerző a füzetek árából a tiszta jövedelmet a braşovi egyházközség épitési költségeire forditja. Ha a missziói hajlam és érzék nem volna még mindenütt annyira kifejlődve, hogy egyesek nehány lejt ilyen célra áldozzanak, leghelyesebb volna, ha a helyi Nőszövetség vagy Ifjusági Kör vagy más szervezet saját pénztára terhére megvásárolná a füzeteket és ingyen szétosztaná a hivek között. Könnyebb kezelés végett a füzetek csekély árát az esperesi hivatalokba lehetne juttatni, honnan egy összegben rendeltetési helyére küldenék.

Sz.: 524—1936.
U. P.

Unitárius Püspök.
Cluj, 1936 junius 11.

Pályázati hirdetés.

A turdai unitárius papi állásra ezennel pályázatot hirdetek. A vonatkozó törvény értelmében (7. §.) pályázó köteles a folyamodványhoz csatolni a Teológiai Akadémia végzettségét igazoló bizonyitványt, szolgálati bizonyitványt, mindazokról a helyekről, ahol segéd- vagy rendes lelkészi minőségben szolgálatot teljesitett. Esperesi bizonyitványt arról, hogy a pályazó nem áll fegyelmi vizsgálat vagy itélet alatt. A palyázat határidejéül megjelölöm **1936 évi julius hó 15-ik napját.** A pályázati kérvenyeket a turdaaireşi kör esperesi hivatalához, Corneşti, kell beadni. A később érkező folyamodványok nem fogadhatók el. A folyamodványhoz csatolni lehet minden olyan bizonyitványt, amellyel a pályázó illetékességét igazolni kivánja.

A turdai papi állás javadalma:

1. Lakás, 4 szoba, konyha és mellékhelyiségek, egy szoba iroda, üveges verenda, melléképületek, 204 öl kert.
2. A turdai határon 32 hold tagositott külső birtok.
3. Munte-nouă dülőben a város mellett szőlő, illetőleg gyümölcsös, 360 öl.
4. Martalatti dülőben gyümölcsös egy hold.
5. Câmp-postei dülőben veteményes 299 öl.
6. Egyházközség pénztárából készpénz havi részletekben 18.000 lej.
7. A papilak és iroda fütésére 2 vagon fa, vagy annak ellenértéke 7000 lej.
8. Évi iroda-általány 500 lej.
9. Kongrua.
10. Stola.
11. Az egyházközség fizeti a vizdijat, az állami és községi taxákat a belsőség és a külső birtok után is.
12. A papilak külső fenntartása költsége az egyházközséget terheli, a belső fenntartás lelkész kötelessége.
13. A papi lakás irodahelyiségében a segédlelkész lakásjoga fenntartva.
14. A pap köteles a gyümölcsöskertekben évenként 10 drb. gyümölcsfát ültetni, a szőlőterületek hiányát állandóan pótolni, a mesgyéket, keritéseket fenntartani.
15. A 2., 3., 4. és 5. pontok alatt jelzett területek haszonélvezete 1936 november 1-én kezdődik.

Cluj, 1936. junius 11.

Dr. Boros György,
unitárius püspök.

Anyáknapja Clujon.

Ez évben is megtartotta az egyházközség a szokásos anyáknapját ezuttal azonban eltérően az eddig gyakorolt szokástól. Ugyanis ez alkalommal az egyházi beszédet nő lelkész mondotta: Szánthó Luci gyakorló s.-lelkész. Nem szükséges irni arról, hogy milyen volt a szószéken, hogy prédikált, hogy szónokolt, hiszen már majdnem mindenki látta, hallotta női lelkészjelöltjeinket. Azonban azt elismerjük és szivesen megjegyezzük, hogy ez alkalommal több volt a kipirult arc, több volt a boldogságtól ragyogó gyermekarc, több volt a könnyező szem. Ez meg is érthető, mert az édesanyáról könnyebb a női lélekfinomságán át megemlékezni. A sikert különben az a sok köszönő kézfogás mutatta legjobban, ami az istentisztelet végeztével történt a templom előtt. Én csak annyit mondhatok, hogy soha annyira nem éreztem az édesanyámat, mint ez alkalommal. Az istentiszteletet követőleg műsoros anyáknapi ünnepélyt rendezett a hitoktatók és tanitók bevonásával. Ezen az ünnepélyen a műsort teljes mértékben az iskolás gyermekek nyujtották. Szavaltak, felolvastak, énekeltek és sirtak a boldogságtól a kipirult arcu gyermekek. A végén virágosztás volt. A gyermekek minden megjelent édesanyát megajándékoztak egy kis virágcsokorral. Ez alkalommal hallottunk elemista gyermektől legelőször Ady verset szavalni. Ugy látszik, az Ady versek itt is hóditanak és beválnak. Az anyáknapjának megrendezése és előkészitése az egyházközség vezetőségének érdeme.

Eljövendő gyermekemhez.

Kicsi fiam! még nem láttam virágszirom arcocskádat,
De már beszélgetek véled, s imádságos hittel várlak...

Oh mint várlak szent reménységgel, kérem Istent, hogy légy
erős, egészséges, jó kis gyermek...

S, hogy megnőjj nagyra, bátor-szépre, Isten, s emberek tetszésére.

Kicsi fiam! kis magzatom, még csak elképzelni tudlak,
De már sokszor elgondolom, mily szép lesz, ha majd évek mulva,

Te a Bibliából olvasol fel Anyádnak, ha ő már nem tudna...

Mint szeretném, hogy a drága hit, mely engem boldoggá teszen,
Tied legyen, s Krisztust szeretve, élj bátorságban gyermekem.

Kicsi fiam! nem láttam még virágszirom arcocskádat,

De tudom, hogy eljösz hozzám, s ha Isten is ugy akarja
Egyszer, karjaimba zárlak...

S. Sillay Erzsébet.

Gyermekem születése előtt.

Felépité az Ur Isten szent templomát
Az én testemben . . .
Egy parányi kis életet . . .
Egy drága kicsi gyermeket . . .

Még tiz nap és én várva-várom
Hogy végre meglássam paránvom...
Még tiz nap édes Istenem!...

Készen van Ő már hetek óta...
Az Ur Isten — a legnagyobb művész —
Az utolsó simitásokat végzi rajta,
Hogy szép, üde, kedves legyen...

Oh Istenem, Istenem! milyen megfoghatatlan!...
Milyen szent csoda! . . . Be' szép valóság a gyermek! . . .

Oh, adj neki majd egészséget, erőt,
Hogy fel-nevekedjen!...

S miként engem óvtál, védtél, takargattál
Anyám méhétől kezdve;
Ugy oltalmazd, védelmezd Őt is...

Ur Isten! Hiszen én tőled kérem,
Tőled kérem, és neked adom...

Segisd, segisd, tedd boldoggá,
Szeresd az én kis Magzatom!...

S. Sillay Erzsébet.

Drága kincs: a gyermek.

Hogy is mehetnék én, társas-mulatságba,
Mikor kicsikém van, ki engem szeret?...

Tőlem vár Ő mindent ezen a világon,
Fénylő tekintete messzire követ...

Dehogy is vágyom én, dehogy is megyek,
Jó nekem mellette, dolgozgatva szépen...

Figyelni, parányi ajka hogy nevet...
Gyönyörködni bájos fejlődésében.

Felveszem ölembe... feltartom a napnak,
Megállunk ketten az Isten előtt!...

Nem kell nekem semmi; olyan szép az élet!...
Oh Istenem, tartsd meg, áldd meg Őt!...

S. Sillay Erzsébet.

Templomszentelés Pestszentlőrincen.

A Duna-Tiszamenti unitárius egyházkör életét alig nehány mérföldkő jelzi, amelyek között elhelyeződik a magyar Alföld unitáriusainak egyházi élete. A legelső unitárius istentiszteletet ezen a területen 1869-ben tartotta Budapesten *Ferencz József* akkor cluji lelkész, 1876-ban alakult meg a leányegyházközség és 1890 őszén szentelik fel Budapesten az első alföldi magyar unitárius templomot.

A budapesti unitárius templom körül épül ki a nagy alföldi sikságon a többi gyülekezet, s lassan felépül a *polgárdi-i* imaház, s azután két szép templom emelkedik a XX. század elején *Füzesgyarmaton* és *Hódmezővásárhelyen* az egy igaz Isten dicsőségére. *Dévaványa* községben is unitárius imaházat emelnek, s a világháboru által megszakitott templomépitési vágyat tovább folytatjuk annak befejezte után, amikor felszenteljük a *debreceni* unitárius imaházat és a *budapesti Unitárius Misszió Ház* templomát. Sajnos, hogy a háborus hadikölcsön elvitte az *orosházi* gyülekezet templomépitésre egybegyüjtött pénzét, de az Isten másutt engedte meg, hogy hajlékot emelhessünk dicsőitésére.

A budapestkörnyéki unitáriusság élete a szórványgyülekezetekben épen *Pestszentlőrincen* indult el, ahol nehány unitárius család az állami lakótelepen összegyüit *Egeni János* gondnok vezetésével s előttük *Dr. Csiki Gábor* lelkész hirdette az igét. Lassan-lassan megindult a munka a többi szórványgyülekezetben is, s ma már nyolc pestkörnyéki városban és községben gyülnek össze hiveink iskolatermekben, hogy saját hitük szokásai szerint fohászkodjanak az egy igaz Istenhez.

A pestszentlőrinci hivek gondozását hosszu éveken keresztül *Pethő István* hitoktató lelkész végezi, aki Isten segitségével felébresztette hivei lelkében a templom utáni vágyakozást, s lassan elindult a szórvány megszervezésének munkája, majd a megalakult leányegyházközség folytatja a törekvéseket, az idei őszön pedig megtörténik a templom alapkövének ünnepélyes letétele. Az igazi épitőmunka valójában csak ekkor kezdődött meg. A lelkész és a gyülekezet valóban két kezük munkájával gyüjtötték egybe az épitéshez szükséges anyagot s lelkük hitét épitették bele a téglák közé, s a gyülekezetnek az egész unitáriussággal egybeforrt szeretete emelte fel az uj Istenhajlékot és a vele egybeépült szép gyülekezeti termet.

1936. junius 7 én többszáz unitárius hivünk gyült egybe, akiknek nagy része csak a templomajtón keresztül hallgatta azokat a lélekemelő szavakat, melyek kiséretében az uj hajlékot az egy igaz Isten dicsőségére és a háboruban elesett székely hősök emlékezetére a magyarországi unitáriusság felszentelt. Az Aranyosrákosi Székely Sándor templomi vegyeskar *Nagy Sándor* által vezetett szép éneke után csendül fel a templomépitő *Pethő István* lelkész áhitatos imádsága, mely a hálaadás és a könyörgés be-

széde volt. A felszentelő beszédet *Józan Miklós* püspöki vikárius tartotta s beszéde nyomán könny égett a gyülekezet szemeiben. A templomszentelő gyülekezet előtt az urvacsorai ágendát *Barabás István* mondotta építő szép beszédében. *Pethő István* lelkész ismertette ezután a templomépités nehézségeit, ezt a sok fáradtságon és csüggedésen keresztül Isten segedelmével elvégzett munkát. Az üdvözlések hosszu sorát nem emlitjük fel, csak *J. Taylor* angol unitárius testvérünk megkapó szavait jegyezzük fel, aki mint az angliai Bolton város polgármestere és a boltoni unitárius gyülekezet gondnoka, a nagyvilág unitárius lelkének üdvözletét tolmácsolta. A gyülekezeti termet a délutáni órákban *Dr. Nyiredy Géza* a Dávid Ferenc Egylet alelnöke avatta fel lelkes és szivetlelket megragadó beszédével, ahol a megnyitót *Kovács Jenő* presbiter mondotta.

A pestszentlőrinci templomszentelés az idei évben azonban nem az egyetlen örömnapja a magyarországi unitáriusságnak. Advent elsőnapján az ujjonnan alakult *dunapataji* hivek készülnek *Barabás István* vezetésével uj imaházuk felszentelésére, s ugyancsak az ősz folyamán kerül majd tető alá a *nógrádverőcei* határban a *Szentábrahámi Unitárius Pihenő*, az unitárius fiatalság nyári üdülőotthona, melynek létrejötte elsősorban is *Kelemen Béla* budapesti egyházközségi gondnok fáradhatatlan munkásságát bizonyitja. Dávid Ferenc népe a nehéz körülmények között, szétszórtan és kicsiny lélekszáma dacára is él, s dolgozik a szebb és jobb jövendő megteremtéséért. *Ferencz József.*

Fikker János: Az Istenről való felfogás korunk tudományos gondolkozásában. Az Unitárius Irodalmi Társaság szakkönyvtárának harmadik számaként jelent meg. A 92 oldalra terjedő könyv alapos tanulmánynak az eredménye. Szerző biztos kézzel, határozott, komoly kritikával és sok helyes meglátással nyul hozzá a bonyodalmas kérdéshez. Ezzel a kérdéssel ma egy óriási irodalom foglalkozik, amelyekből biráló szemmel azt választja ki szerzőnk, amely valami szempontból jelentős. A vallás és tudomány viszonyát, egymásra hatását, a különböző lelki és lélektani megállapitásokat oly szerencsés birálattal tárgyalja, hogy e könyv egyike a napjainkban megjelent legértékesebb könyveknek,

Természet világából.

Mindennapi táplálkozásunk.

A táplálkozás által való gyógyitás ma mindinkább elterjedő szokássá válik bizonyos betegségek esetében. Gyógyintézetekben könnyen keresztülvihető, azonban nem minden családtagnak áll módjában szanatoriumoknak rövidebb-hosszabb ideig való látogatása. Igen sok ember nem tudja azt, hogy a kenyeren, húson s főzelékeken kivül egy igen fontos anyagra, úgynevezett »élő« táplálékra is elengedhetetlen szükségünk van. Legtöbb élő táplálék van a gyümölcsben, ami csak úgy érvényesiti éltető, vérfeljavitó hatását, ha a benne levő élő vitamin anyagokat felfőzés által nem semmisitették meg. Az állandó és felesleges, igy tehát egyoldalú, fehérjetartalmú ételekkel való táplálkozás (tojás, hús, hüvelyes, zsíros ételek, sajt), fűszeres ételek, alkohol élvezete, ülő életfoglalkozás, kevés mozgás vérünket sűrűvé, ragacsossá teszi. A szív nehezebben lüktet, fáradtan továbbítja a vért a véredényekbe és e munka elvégzésére nagyobb erőfeszitést fejt ki, ami által kényelmetlenségek és zavarok állanak elő.

Gyümölcsérés idején, tavasszal, nyáron és ősszel igen hatásos gyümölcskúrákat végezhetünk el, ami az emésztő- és légzőszervek zavarait elmulasztja, lázhoz való hajlamosságot, bőrkiütést oszlat, vesét és hólyagot a kórt okozó anyagoktól megtisztitja. A gyümölcskúrához a következő vadon termő és termesztett gyümölcsféléket használhatunk.

Áfonya. Szörp, befőtt, száritott gyümölcs és bor készül belőle.

Berkenye. Piros gyümölcséből készült befőtt hasmenés ellen kitünő szer.

Birs. Sajtot, befőttet készitenek gyümölcséből.

Bodzabogyó. Belőle készült befőtt enyhén hashajtó,

Málna. Nyersen, cukorral meghintve a legizletesebb gyümölcs.

Ribizke. Nyers gyümölcse megcukrozva szívmegnyugtató, úgyszintén befőttje is.

Erdei és földi eper. Gyümölcse ízletes. Némely emberen kiütést okoz.

Szeder. Levele teapótló. Éretlen gyümölcse hasmenést szüntet.

Szőlő. Nyers gyümölcse szervezetünkre a legjobb hatást gyakorolja. Különösen kiemelendő az a tulajdonsága, hogy jósága mellett még olcsó is. Igy tömegfogyasztásra alkalmas.

Németországban az utóbbi években óriás jelentőségre tett

szert a folyékony alma és körte, ami tulajdonképpen a tej pasztörizálásán alapszik. Gyümölcsleszedés után a tulért almákat vagy körtéket szépen lehámozzák, csutkáikat megtisztitják, majd a levét kipréselik, a kipréselt almalevet 70 C° fokra felmelegitik, ezáltal az erjedést okozó gombákat megölik, de a vitaminvegyületek megmaradnak. Az igy nyert folyékony almát vagy magyarosan mondva csigert, izléses palackokba hidraulikus préssel rendkivül finom szűrő segitségével beleöntik és légmentesen elzárják. Ennek a módszernek előnye az, hogy a friss, zamatos almalé éveken megmarad. Ardeal fővárosában Schilling ügyvéd már félig berendezkedett a folyékony alma és körte gyártására, különösképpen akkor van fontos gazdasági jelentősége, mikor a nagy almatermés azonnali értékesitése nem fizetődik ki.

Összefoglalva az elsorolt dolgokat, leszegezhetjük, hogy a táplálkozás rendes menetéhez elengedhetetlen szükségünk van a gyümölcsfélékre, mert ezek nemcsak sok betegségtől óvhatnak meg minket, hanem fogyasztásuk által a szervezet frissebb és életerősebb lesz. *Dr. Ferenczy Sándor.*

Jó emberek emléke.

Kiss Viola, Dr. Kiss Elek teol. akad. tanár leánya irja Angliából (Ashton-under-Lyne, Manchester mellett), hogy néhai Scott Lőrinc unitárius lelkész emlékére Dentonban, ahol ő lelkész volt, egy vasárnapi iskolát épitenek s május 30-án volt az alapkő letétele. Nevezett néhai lelkész édesanyjával együtt Dentonban egy emeletes iskolát épitett volt annakidején s hivei annyira szerették, hogy most az ő emlékét tisztelik meg egy ilyen uj épülettel.

Az ünnepélyen jelen volt a város polgármestere s a néhai lelkész leánya végezte az alapkőletételt. E leánynak a testvére az a Scott lelkész, aki családjába hivta Kiss Violát «cseregyermeknek«. Az ifju Scott lelkész családjában lakik nőtestvére is s ők unokatestvérei Anglia egyik legnagyobb lapjának, a Manchester Quardian ifju tulajdonosának.

Itt emlitjük meg, hogy Kiss Viola kézimunkára tanitja a vasárnapi iskolás nagyobb leányokat s magyar egyházi énekdallamokat orgonázik a templomban.

Nagy Zoltán lelkészjelöltet az E. K. T. a külföldi akadémiára kiküldte.

Dâmbăi egyházközség megujitott templomát és tornyát f. évi julius 5-én ünnepélyes istentisztelet keretében adta át ismét a használatnak. A főtisztelendő Püspök ur meleghangu üdvözletet küldött.

Osztálytársak találkozója.

Clujon junius hó 10-én a 10 éves érettségizettek tartottak találkozót, akik között Ferencz József budapesti lelkész tartott mély hatásu istentiszteletet a cluji templomban. A találkozón 10-en jelentek meg, u. m. Wagner János, Lőrinczy György, Végh Kálmán, Topán Zoltán, Dr. Ürmösi Károly, Kiss Lajos, Weisz Zoltán, Ferencz József, Deutsch Gábor és Káhán Arnold.

A 10 évesek melegen emlékeztek meg az iskoláról, a püspöknél és volt tanáraiknál tisztelegtek. Elhatározták, hogy 5 év mulva ujból összegyülnek.

Junius hó 21-én pedig a 40 évesek tartották találkozójukat. Ezek közül megjelentek: Bölöni Vilmos cojocnai lelkész, Dr. Földes Ferenc hódmezővásárhelyi kir. közjegyző, Dr. Lukácsy József cluji ügyvéd, Márkos Albert főgimn. tanár, Dr. Ruzitska Lajos budapesti ny. máv. műszaki főtanácsos, Ütő Áron nyug. árvaszéki elnök.

Osztálytársak részt vettek az istentiszteleten, melyen Ürmösi József püspöki titkár teljesitett szolgálatot. Tisztelegtek a püspök urnál és a kollégium igazgatójánál. Dr. Gál Kelemen egyetlen élő tanáruknak átadták üdvözletüket. A többi volt tanáraiknak és Dr. Barabás Ábel v. osztálytársuknak csak a sirját látogathatták meg a köztemetőben.

Ugyancsak junius hó 28-án a 35 évesek találkoztak a cluji kollégiumban. Jelen voltak: Májay Dezső kir. közjegyző (Kaposvár), Kovács Kálmán tanár (Budapest), Boros György tanár, Dr. Abrudbányay Géza ügyvéd, Dr. Barabássy Albert ügyvéd, Kovács Lajos, Szén Mihály, Kovács István lelkészek. Osztálytársak testületileg résztvettek az istentiszteleten, amelyen imát és egyházi beszédet Kovács Lajos braşovi esperes mondott. Megható volt hallani a régi kollégiumról való visszaemlékezést, a régi kollégium szellemének fölidézését. Ugyanis ez az osztály még a régi kollégiumban tett volt érettségit. A megható istentiszteletet igazán bensőségessé tette Puksáné Boros Irén énekművésznő szóló éneke, amely igazi felejthetetlen lelki élvezetet nyujtott. A megható istentisztelet után az öreg diákok tisztelegtek Dr. Boros György püspöknél, Gálffy Zsigmond igazgatónál, Dr. Gál Kelemen tb. igazgatónál és tanáruknál s a még élő többi tanáraiknál. Ezután kimentek a köztemetőbe s virágot helyeztek a rég elköltözött kedves emlékü tanáraik: Boros Sándor, Nagy Lajos, Kovács János, Benczédi Gergely, Dr. Nyiredy Géza, Péterfy Dénes és Nagy Gyula sirjára. Másnap már a volt osztálytársak a régi emlékek felujitása mellett szétmentek élethivatásuk folytatására.

Kövessed a világrendjét, szánts, vess, de ne kérdezd, hogy miért. A kérdés föltevésére meglehet a jogod, de nem vagy képes rá felelni. Egyetlen Egy van, aki tudja a miértet. Ez az Egy szeret téged. Ezzel elégedjél meg. *Wagner Károly.*

Fölhivás tagtársainkhoz, előfizetőinkhez. Felkérjük kedves tagtársainkat és előfizetőinket, hogy hátrálékaikat sziveskedjenek rendezni. Lapot, egyesületet csak ugy lehet fenntartani, ha minden tag és előfizető eleget teszen kötelességének. Az elmult évek gazdasági válsága miatt többen nagyobbösszegü hátrálékkal tartoznak. Ez a nagyobb hátrálék ugy is rendezhető, ha a hátrálékos belép az alapitó tagok sorába. Az 1000 lei alapitó tagsági dij két év alatt tetszésszerinti részletben is kiegyenlithető. Reméljük, hogy sokan élni fognak ezzel a lehetőséggel.

Tudnivalók a D. F. Egyleti munkára vonatkozólag. Az egylet központi választmánya a jövő évi naptár szerkesztésével Benczédi Pál titkárt bizta meg. A naptár számára szánt cikkek vagy bármiféle értesitések, kiigazitások legkésőbb augusztus hó 31-ig szerkesztő cimére beküldendők; ugyancsak erre az időre kéri a szerkesztő a megrendelések beküldését is. Szerkesztő kéri a körök titkárait, hogy a nyári gyülésről sziveskedjenek tudósitást küldeni.

Az alba de susi Unitárius Egyházkör D. F. E. Ifjusági Körei 1936 junius 1-én rendezték meg Racoșul de joson a szokásos évi köri *Ifjusági nap*-ot. A minden tekintetben jól sikerült nap istentisztelettel kezdődött, melyen Fekete Lajos ormenişi lelkész mondott imát és alkalmi beszédet. Közgyülésen Simén Dániel făgăraşi lelkész ismertette az ifjusági körök helyzetét és munkásságát. Közgyülés köri titkárrá Simén Dániel lelkészt választotta. Délután 4 órakor műsoros vallásos délután volt a templomban. Imát mondott: Simén Dániel, énekelt az ormeneşi D. F. E. templomi vegyeskara, megnyitó beszédet tartott Kelemen István köri esperes, szavalt Gyerő Istvánné és Gyerő Mihály D. F. E. tagok, alkalmi előadást tartott a népnevelés feladatairól Kacsó Sándor iró és lapszerkesztő. Saját költeményeit adta elő Ifj. Szabó Sámuel braşovi I. k. tag, bezáró beszédet mondott: Simén Dániel I. k. titkár. Este 9 órakor vidám müsoros est volt tánccal egybekötve a községházában, melyen az ormenisi unitárius és racoșul de josi, ormeneşi baraolti és făgăraşi ifjusági kör tagjai vettek részt; székely népviseletbe öltözve konferált Ifj. Szabó Sámuel. Ugy a szereplőknek, mint az Ifjusági napon megjelenteknek és közremüködőknek ez uton is hálás köszönetet mond a rendezőség.

A belini D. F. Nőkszövetsége május 31-én, pünkösd első napján délután az unitárius templomban tartotta egyleti évet bezáró ünnepélyét. Imát és alkalmi beszédet Benedek Gyula s. lelkész mondott, mely után Pál Tivadarné tanitónő-egyleti elnök mondott meleg szavakat a hivekhez. Varga Pálné, Varga Józsefné, Bartha Mihályné szavalt; Kisgyörgy Sándorné felolvasott; Máthé Elekné, Vajda Imréné kettesben énekeltek; László Ferencné tanitónő vallásos dalt énekelt nagyhatással, majd felolvasta a titkári jelentést. Ezen száraz adatokba hozzáfüzhetünk még annyit, munkánkkal szemben lehetnek közömbösek, sőt ellenszenvesek is az emberek, de a női szivek szeretete mindent legyőz. Mindenhol lehet dolgozni — és pedig nagy sikerrel, hogyha lelkiismeretes vezetők állanak az élen s gyarapodnak nemcsak az anyagi, hanem a lelki értékekben is.

A treiscaunei D. F. Egylet a jelen évi közgyülése alkalmából a lemondott Ütő Áron afia eddigi elnök helyébe Dr. Lőrinczy István afiát választotta elnöknek. Uj elnök programmjából közöljük a következőket: „Én egyelőre a falusi apró munkára, különösen a férfiak világnézetének kialakitására és közös önvédelmi sorompóba állitására igyekszem magamat rávetni. Ébreszteni és kovácsolni kell, hisz oly sokan alszanak és hullanak szét. — Egyletünk hivatása ma mélyebbre hatni és ünnepélyekkel meg nem elégedni. Papságunkban értékes munkatársakat látok és hiszem, hogy sikerülni fog valamelyes eredményre jutni a férfiak megmozditásában is, hisz tulajdonképpen ez kellene, hogy gerince legyen a nők és ifjak munkássága mellett.“ Uj elnök afiának ezen minőségben sok szerencsét és sikert kivánunk. Isten áldása legyen a munkásságán.

Iskolai ünnepély Diciosânmartinban. A diciosânmartin unitárius elemi iskola tantestülete a szokásos áldozócsütörtöki iskolai ünnepélyt f. hó 21-én rendezte meg. Az ünnepélyt Gvidó Béla esperes közvetlen, meleghangu szavakkal nyitotta meg, mely után az iskolás növendékek elénekelték a „Király himnusz“-t. Ügyesen szavaltak Völgyi Ilona VI., Szabó János és Keszegh Irén I. osztályos tanulók. Szépen sikerült az I—IV. osztályos növendékek éneke. „A báli ruha“ cimű vigjátékot nagy jártassággal adták elő Szabó Anna, Szabó Zsuzsa, Szabó Margit, Antal Anna, Durugy Juliska VI. oszt. tanulók. Szépen szavaltak Novák Kató III., Pálffy József III. és Pálffy István IV. oszt. tanulók, majd az V—VII. osztályosok éneke következett. Ügyes volt Szőcs Kamila VI. oszt. tanuló felolvasása, mely után Miklósi Anna V., Bartha Juliska V. és Szabó Margit VI. o. tanulók szép szavalata következtek. A müsor legkiemelkedőbb száma a „magyar szóló“, melyet a leánynövendékek a közönség nagy élvezete mellett saját kézimunkájukkal készitett magyar ruhában adtak elő. Durugy Zsuzsa VI. és Bartha Mariska VII. o. tanulók isnolásgyermekeket meghazudtoló alakitással adták elő a „Pesti nagysága és a székely asszony“ c. dialogot. Török János ig. tanitó bezáró szavai után a gyülekezet elénekli „Erős várunk nekünk az Isten“ kezdetü éneket. Minden egyes szereplő sok ügyességet, sok akaratot árult el s jutalmul mindenik sok megérdemelt

tapsott kapott. De különösen elismeréssel kell adóznunk Török János és Simon Anna tanitóknak, kik az ünnepély megrendezését lankadatlan fáradságukkal lehetővé tették.

Minden életrevaló nép megbecsüli a multját, nagyjainak munkásságát. Ne feledkezzünk meg a Dávid Ferenc Egylet történetéről. Minden unitárius szerezze meg e könyvet, amely az egylet félszázados történetét tárja előnkbe. Ára 20 lej. Megszerezhető a D. F. Egylet központi és vidéki elnökségeinél.

Rovatvezető: *Ifj. Hadházy Sándor.*

Találkozás az unitáriusokkal.

Utamban találkoztam unitáriusokkal Bihorban, Careiben, Oradean, Aradon, Timişoaran s e két utóbbi helyen tüzetesebb unitárius érdekü megbeszélést folytattam velük. Az a benyomásom, hogy Careit Bihorból, Aradot és Timişoarat Oradearól kellene lelkigondozásban részesiteni. Timişoaran mintegy 10 (tiz) nagyreményü iparos ifjuval beszélgettem s jól esett látnom, hogy mi is megértünk a reális életfeladatok megoldására is. Egyházunk missziói megszervezése kellő hozzáértéssel egyik legsürgősebb teendőnk kell, hogy legyen. *Dr. Kiss Elek.*

Rajz- és kézimunkakiállitás a helybeli kollégiumunkban. Folyó év junius 14—18-ig gazdag tartalmu kiállitást rendezett Tóth István rajztanár a kollégiumunk II. emeleti rajztermében Különösen leptek meg a IV. oszt. tanulók famunkái s az alsó három osztály szines papirmozaikjai. A rajzok geometriai, dekorativ és és szabadkézi jellegüek voltak. Felsőbb oszt. tanulók közül egy páran már érintik a müvészi határt; az alsóbb oszt. tanulók közül is akad egy pár olyan, akik a rajz és kézimunka szempontjából szép eredményekre biztatnak. A kiállitás sikere Tóth István rajztanár és festőmüvésznek köszönhető, ki ezuttal is a tőle megszokott nagy hozzáértéséről tett tanubizonyságot.

Vizsgálatok az Teológiai Akadémián. Junius 22-én, 23-án és 24-én folytak le a Teológiai Akadémia vizsgálatai, melynek során alapvizsgát tettek: Miklós István általános jó és Simonyi György jó eredménnyel. Szakvizsgálatra jelentkeztek: Kereki Gábor, Nemes Dénes és Tóth Vilmos IV. éves hallgatók, mindhárman sikerrel tették le a vizsgát. Lelkészképesitő vizsgára állott és sikerrel tette le: Késmárky Miklós (jeles), Lőrinczi Mihály (jeles), Nagy Sámuel (jó), Nagy Zoltán (jeles), Pálffi Károly (jó), Szánthó Luci (jeles) és Szász Dénes (elégséges). Kisegitő-kántori bizonyitványt szereztek: Jánosi Zoltán és Nagy István, rendes-kántori oklevelet: Nemes Dénes, Lőrinczy Mihály (tanitó), Jobb Dénes, Báró József lelkész.

A cluji Unitárius Főgimnázium tornavizsgája. A főgimnázium ifjusága a szokásos évi tornavizsgáját junius 7-én tartotta meg nagyszámu közönség előtt, Lőrinczy Zoltán tornatanár vezetésével. A tornavizsga régi hagyományos unitárius szokás szerint „Erős várunk nékünk az Isten" eléneklésével kezdődött. Az ének után a zenére betanult szabadgyakorlatok következtek, amelyek szintén régi hitünkhöz és szokásainkhoz való ragaszkodásnak a tanujelei, mert most ujabban a modern tornával a zenés gyakorlatok teljesen kimaradnak, csak még mi tartjuk meg ezt a szép számot, amelynek a szemlélésében a közönség igazi örömét leli. Az atlétikai némaszámokban az ifjuság középiskolai mértéket meghaladó eredményeket értek el. *Magasugrásban* I. Tövissy József VII. és Simon István V. osztályos tanulók 152 cm-es ugrással. *Távolugrásban I.* Tövissy József VII. oszt. tanuló 5 méter 49 cm. ugrással. *Sulydobásban I.* Kriza László IV. oszt. tanuló 12 méter 38 cm-es dobásával. A tornavizsga legkiemelkedőbb pontja a szertorna volt, ahol különösen Kádár Ernő VII. oszt. tanuló gyönyörü tornáia ragadta meg a közönség figyelmét. A legutolsó szám volt a „Woley-ball"-mecs, amelyen a gimnázium ifjusága és az egyetemi hallgatók között folyt le, ahol a diákok játéka sokkal felülemelkedett a Főiskolásokén. Az ünnepély „Tebenned biztunk elejétől fogva" egyházénekkel fejeződött be. A tornavizsga szép megrendezésében az érdem Lőrinczy Zoltán tornatanáré. Fogadja ezért az ifjuság köszönetét.

Évzáró a Teológiai Akadémián. Az Unitárius Teológiai Akadémia junius hó 21-én tartotta évzáró ünnepélyét, melynek lefolyása a következő volt. Az ünnepély az akadémiai ifjuság énekével kezdődött, melyet Ütő Lajos zenetanár vezetett. Ezután Szentiványi Sándor teol. akad. tanár buzgó imával adott hálát a mindenható Istennek az évben mutatott gondviselő jóságáért. Vári Albert dékán tartalmas és lelkesitő beszédben emlékezett meg Simén Domokosról, a nagy unitárius teologusról születése 100-ik évfordulója alkalmából. Az év eseményeire nem tért ki, mert azokról az Értesitő fog beszámolni, de fölemlitette a jóltevőket, akik közül Dr. Boros György püspökné őmélt. 1000 lejjel, Dr. Ferencz József felügyelő-gondnok 500 lejjel, Dr. Boros György püspök 400 lejjel, Kahlfürst Imre 300 lejjel, Dr. Kiss Elek tanár közvetitésével Müller

Géza, Dr. Gspann Károly, Papsztné nagys. asszony és Nagy Károly egy teológus ebédkosztjának a fedezésével szerepelnek. A pályázatok s más alapon jutalomban részesültek : Tóth Vilmos (a legtöbb esetben), Kereki Gábor, Nemes Dénes, Deák Berta, Bodor András, Nyitrai Mózes, Nagy Ferenc és Sebe Ferenc. A főt. Püspök ur bölcs utmutatást tartalmazó szavai után ért véget az ünnepély.

Uj doktor. Örömmel értesültünk, hogy junius hó 13-án Osváth Árpád joghallgató afiát a jogtudománynak doktorává avatták. Az ifju doktornak sok szerencsét és sikert kivánunk.

Pap Sámuel természetrajz- és földrajzszakos tanárjelölt a szakvizsgát sikeresen letette. A kiváló ifju afiának további sikert és szerencsét kivánunk.

A Leányotthon Elöljárósága felhivja mindazon szülőket, akik Clujon tanuló leányaikat az 1936—37. isk. évben a Leányotthonban óhajtják elhelyezni, hogy eziránti kérésüket küldjék be a Leányotthon Elöljáróságához cimezve az Unitárius Kollégiumba (Cluj, Str. Marechal Foch 12.) augusztus 15-ig.

Tájékoztató. *A* cluji unitárius koll. főgimnáziumába az 1936 - 37. isk. évre beiratkozhatik minden magyarnyelvü tanuló vallásküllönbség nélkül. Nem magyarnyelvü tanulók felvételéhez miniszteri engedély szükséges. Az ez iránt való kérvények a közoktatásügyi miniszteriumhoz cimezve f. év augusztus 15-ig nyujtandók be az igazgatóhoz. A magyar anyanyelvü tanulók augusztus 25—31. között iratkozhatnak be. Mivel az iskolai év szeptember 15-én kezdődik, vidéki tanulók szeptember 13-ig iratkozhatnak, hogy a kétszeres utiköltségtől megkiméltessenek. Az I. gimn. osztályba iratkozók szept. 1-én legalább 9 és fél, legfennebb 13 és fél évesek kell, hogy legyenek. Az I. osztályba felvételi vizsgálat alapján lehet beiratkozni. A felvételi vizsgálat ideje szeptember 13-ika. A vizsgálat tárgyai román nyelv és számtan. Előbbiből 15 sort irnak diktálás után a vizsgázók a 4. elemi osztályban tanult anyagból, szóbelin pedig olvasnak valamely tanult olvasmányból és kérdéseket kapnak az olvasmány tartalmára és az elemi iskolában tanult nyelvtanra vonatkozóan. A felvételi vizsga 80 lej. A felvételi vizsgálatra való bocsátás iránti kéréseket augusztus 30-ig kell beküldeni az igazgatósághoz a következő mellékletek kiséretében: 1. Osztálybizonyitvány az elemi iskola (legalább) 4. osztályáról. Felekezeti iskolák bizonyitványára tanfelügyelői láttamozás szükséges. 2. Állami anyakönyvi kivonat. 3. Egyházi keresztlevél. 4. Állampolgársági bizonyitvány (vagy annak hiteles másolata). 5 Ujraoltási bizonyitvány Ezek az okmányok nemcsak vizsgai, hanem beiratási okmányok is lesznek. A javitó vizsgálatok ideje helybeli tanulók részére szeptember 1—3., vidéki tanulók részére szeptember 12—14 napjai. A felső tagozatba (V. oszt.) való felvételi vizsga ideje szept. 12. Vizsgadij 100 lej. Fizetendő dijak a főgimnáziumban: 285 lej beiratási és évi 3000 lej iskolai dij. A kollégiumi épületben modern internátus (központi fütés, egyénenként fürdő, külön nappali és hálószobák) áll a főgimnáziumi tanulók és fő-

iskolai hallgatók rendelkezésére. Ugyanebben az épületben vannak az étkező helyiségek (konviktus) is. Fizetendő dijak az internátusban és konviktusban: Főgimnáziumi tanulók évi 1500, főiskolai hallgatók évi 3000 lej internátusi dijat fizetnek. Fürdési dij évi 100 lej. Utóbbiak beiratási dija 285 lej. A konviktusi dijak havonta 600 lej. Közeli vidékről való szegény tanulók, akik hazai csomagot könnyebben kaphatnak, vagy azok, akik rokonaiknál valamelyes étkezési ellátást kaphatnak, lehetnek félkosztosok (ebéd, vagy reggeli-vacsora) s ebben az esetben a kosztdijnak felét fizetik. A bentlakó tanulók ágynemüt (szalmazsák, párna, takaró) hazulról hoznak. Egyházi érdek lévén, hogy kiváló tehetségü ifjaink szegénységük miatt ne essenek el a középfoku iskoláztatástól, lelkészeink és tanitóink ajánlata alapján 5—10 első gimn. oszt. lépő tanuló teljes, vagy nagyobb kedvezményben fog részesülni az I. évharmadban tanusitandó tanulmányi előmenetel alapján. Az egyenruha a főgimnáziumban kötelező; az első osztályba jövő tanulók ezt a karácsonyi szünidő végéig kötelesek beszerezni. *Az Igazgatóság.*

Barabás Béla szórványlátogatási programja 1936 jul.—dec. 31-ig I. Ozun központban: Istentisztelet és urvacsoraosztás; okt 4-én, dec. 26-án d. e. 11 órakor a ref. elemiben. Hittanóra: szept. 26, okt. 10, 24, nov. 14, 28, dec. 12-én d. e. a ref. elemiben. Közgyülés dec. 26-án d. e. u. ott. II. Sântion-lunca vidéke: Istentisztelet és urvacsoraosztásra Sântion-luncara bejárnak. Hittanóra a szórványok meglátogatásakor lesz. III. Moacşa központban: Istentisztelet és urvacsoraosztás nov. 8-án d. u. a moacşai gondnok házánál. U. ott hitoktatás. IV Covasna központban: Istentisztelet és urvacsoraosztás szept. 13-án és dec. 27-én d. e. fél 12 órakor a ref. templomban. Közgyülés dec. 27-én később jelzett helyen. Hitoktatás u. akkor. V. Tărgul-secuesci központban: Istentisztelet, urvacsoraosztás és hittanóra szept. 20-án, nov. 1-én, dec. 13-án d e. 10 órakor a ref. tanácsteremben. Közgyülés dec. 13-án u. ott. Az összes I—V. központokhoz tartozó 28 községben lakó hivek meglátogatása az okt.—novemberi körutamban történik. — Kérem a hiveket őrizzék meg e programot — közöljék másokkal is, akik érdeklődnek Istentiszteleteink iránt. Továbbá egyik-egyik községben közösen rendeljenek még legalább egy-egy példányt a Közlönyből, mert ebben — minden minket érdeklő egyházi-, köri- és szórványbeli hireinket közölni fogunk. *Barabás Béla.*

Házasság. Késmárky Miklós lelkésztestvérünk és Barabás Ibolyka junius hó 27-én Turdán házasságot kötöttek. Isten áldása legyen az ifiu páron egy hosszu boldog életen át.

A cluji zeneakadémia növendékei május hó 30-án koncertet rendeztek, melyen Borbély Erzsébet és Márkos Albert zeneakadémiai hallgatók, mint karvezetők, kiváló képességükről tettek tanubizonyságot.

Nagy József cluji elemi iskolai tanitó az elmult napokban hirtelen olyan rosszul lett, hogy azonnali orvosi műtétre volt szüksége. A műtét megtörtént a helybeli református kórházban és

pedig teljes sikerrel. Istennek hála, tanitó afia a napokban már el is hagyhatta jó egészséggel a kitünő kórházat.

Uj teológiai tanár. Fikker János lelkésztársunk, okleveles középisk. vallástanár, junius hó 23-án teol. akademiai tanári vizsgát tett a rendszeres teológiai szakcsoportból. Ifju lelkésztársunk, aki mint gyakorló lelkipásztor is kiváló eredményeket mutatott fel a falu munkában, kiváló készültségről tett tanubizonyságot. Sok szerencsét kivánunk további munkásságához!

A Romániai Országos Magyar Dalosszövetség Erdős Mihály turdai énekvezértanitót és Ütő Lajos cluji zenetanárt országos karnagyi cimmel tüntette ki a magyar dalkulturáért folytatott önzetlen munkásságuk elismeréseképpen. Ehhez a megérdemelt kitüntetéshez mi is csatoljuk a mi szivből jövő jó kivánságainkat: Adja a jó Isten, hogy még sokáig szolgálhassák a szent ügyet jó erőben, egészségben és az eddighez méltó sikerrel!

Adományok a braşovi unitárius templomépitésre (folytatás): Szász Róza (Károlyé) 100, Lőrinczy Dénes bucureşti lelkész utján Bc. 5681, Szász János telef. és neje 500, Rétyi Miklós és neje 100, Balázs András esperes Dârjiu 100, Szász Róza (Károlyé) 100, szeretetvendégség templomi szőnyegre Kovács Lajosné, Dr. Kerekes Istvánné, Száva Gerőné, Gál Vilmosné, Keresztes Gyuláné, Kónya Gáborné rendezésében 1500, Szakács István 500, ápr. 6-án vallásos estély perselypénze szőnyegre 650, Benedek Albert asztalos 600, Földvári Péterné Timişul de sus orgonára 500, Kovács Irén Cluj 500, Benkő Árpád Ărcuş 500, Vida Géza Sft. Gheorghe 250, Fóti Károly 100, Kozma Piroska Aita Mare 100, Szakács István 500, Csiky Albert Odorhei 100, Baranyay György Timişul de jos 1000, Gyöngyösi Károly és neje 500, Lukácsi Pál 100, Nagy Lajos turdátfalvi 100, ifi. Szász Balázs 30, ifj. Gergely János Satulung 100, id. Gergely János Satulung 100, Veress Benedekné Cernatu 500, Kónya Gáborné 500, Kásper Jánosné 600, Berecz Gyula 100, Nagy Dénes 100, özv. Tóth Aronné férje emlékére 500, Péterfy Áron 500, Jakab Vilmosné 100, Vass Áron 100, Románszky István 250, Bartalis Sándor Bucureşti 50, Bartha Miklósné Bucureşti 100, Unitárius Kollégium Tanári Kara Cluj 250, Gálfalvy Sámuel I. G. Duca (Cristur) 200, Szentmártoni Kálmán Cluj 100, Puksa Endréné Cluj 100, máj. 17-én vallásos estély perselypénze szőnyegre 1433, Vajda Birike 200, Keresztes Mihály 200, Dr. Vajda Béla Diciosânmartin 200, Nőszövetség adománya 11.000 és 17.000, Ferencz Károly 54, Máthé Béla 100, Jakab Vilmosné 100, Braşovi Ifjusági Kör 3220 (Folytatjuk). A kegyes adományokért hálás köszönetet mond az egyházközség nevében Kovács Lajos lelkész.

Közös erdei ünnepély Braşovban. Braşovban az évek óta szokásba vett erdei-ünnepélyt az u. n. Honterus-téren a r. kath., ref., magyar evang. és unitáris egyházak közösen az iskolás növendékek és felnőttek részvételével jun. hó 21-én igen nagy érdeklődés mellett ez évben is megtartották. A városon végigvonuló menetben az iskolák növendékein kivül a leány- és fiu egyesületek, az egy-

házközségek férfi- és nőtagjai, cserkészek és különböző egyházi s társadalmi egyesületek zászlóik alatt vettek részt, feledhetetlenül kellemes benyomást keltve a szines székely- és magyar ruhákkal, valamint magának a menetnek feltünést keltő szépségével. Az egész napra terjedő magyar összejövetelen mintegy 15.000 ember vett részt. A tiszta jövedelem az iskoláké, illetve egyházközségeké, melyből az unitárius egyházközség lélekszám arányában 15%-ot kap. A magyar felekezetek közötti békességnek és összetartásnak meglepően szép példája ez.

Helyesbbités. Az 524—1936 U. P. sz. alatt a lelkészi hiv.-hoz kiküldött turdai egyházközség lelkészi állására való pályázati hirdetés dijlevelébe a sokszoritás leirásánál — tévedésből — annyi hiba történt, hogy a 3-ik pontban jelzett szőlő, illetve gyümölcsös területe nem 360 öl, hanem 1 hold 365 öl. Ezt helyesbbitjük.

A cluji kollégium ünnepélyes évzárója junius 27-én délelőtt volt a püspök ur, Dr. Ferencz József isk. f. ü. gondnok ur és az érdeklődő közönség jelenlétében. Egyh. ének és Benczédi Pál vallástanár évbezáró hálaadó-imája után Gálffy Zsigmond koll. igazgató lendületes szavakkal vázolta az elmult isk. történetét. Ennek nevezetesebb mozzanatai voltak: az országvédő-intézmény megszervezése, ennek lelkes és hozzáértő vezetője Dr. Ferenczi Sándor tanár volt, az ország zászlónak ünnepélyes keretek közt történt felvonása. A cserkészek Lőrinczy Zoltán parancsnok irányitása mellett szépen sikerült karácsonyi bazárt rendeztek. Az ifjuságot kedves hangulatban eltöltött karácsonyfa ünnepéllyel bocsátottuk haza a karácsonyi vakációra. A nemzeti ünnepeken kivül május 10-én szépen sikerült zenedélutánt rendezett Péterfy István zenetanár az évközben tanult zenedarabok bemutatásával. Május és junius hónapokban két nagyobb isk. kirándulás volt Dr. Ferenczi Sándor és Hadházy Sándor tanárok vezetésével, az első két napig tartott a turdai hasadékba, a másik négy és fél napig a Nagy Bihor hegység, scăzişoarăi jégbarlang, Roşia aranybányáinak és zuzdáinak megtekintésére. Az évvégi vizsgálatok az előirás szerint, rendesen folytak le. Az V. oszt felvételi vizsgájára 21-en jelentkeztek, átmentek 17-en. Ezután a segélyezések és jutalmak kiosztására került a sor. Konviktusi és isk. dij segélyt adományoztak: a koll. véndiákjai: 12.045 Lejt, Stejskal József csehszlovák püspök: 500 Lejt, a különböző osztálytalálkozók alapitványainak kamatai: 6.240 Leit, összesen 18.785 Lejt, amely összeget 15 tanuló-dijhátralékainak törlesztésére forditottuk. Dr. Kiss Elek theol. tanár 200 Lejt adott jó rajzolók jutalmazására. Dr. Ferencz József f. ü. gondnok 500 Lejt, Gyergyay Árpád f. ü. gondnok és Dr. Borsai Áron orvos 300—300 Lejt adományoztak jutalmakra. A 8 évi ált. osztályzatnál jobb tanulók, összesen 49-en könyvjutalmat nyertek, ezek közül 16 tanuló 8·50—9 ált. osztályzattal 100—100 Lej jutalmat és még külön 200 Lejt kapott Pap Domokos VII. o. t., az intézet legjobb növendéke (9·96 ált. osztályzattal). Végül a tornavizsga győztesei kapták meg jutalmaikat. Az igazgatói jelentés után a püspök ur áldásával haza-

bocsátotta az ifjuságot, mindenkinek lelkére kötve az egyház és intézet iránti szeretet megőrzését.

Balázs Ferenc cheai lelkész Debrecenből hazaérkezett. Az orvosok megállapitása szerint állapotában örvendetes javulás állott be, azonban lelkészi működését még hosszabb ideig nem kezdheti meg. Ezért ideiglenes nyugdijazása iránti kérését benyujtotta. Adja a jó Isten, hogy minél előbb visszanyerje teljes egészségét.

Uj református püspök. Hónapokkal ezelőtt fájdalommal értesültünk arról, hogy dr. Makkay Sándor a reformátusok nagyképzettségü püspöke meggyengült egészségére való hivatkozással diszes állásáról lemondott. A reformátusoknak püspökválasztó kerületi közgyülése junius 30 án volt, mikor is egyhangú lelkesedéssel Vásárhelyi János eddigi püspökhelyettest választották meg e diszes és felelőségteljes állásra. A vállasztás teljesen egyhangu volt. Református testvéreink minden tekintetben kipróbált erőt nyertek az uj püspökben, aki mint püspökhelyettes kiváló bizonyságát mutatta be kormányzói képességeinek. Vásárhelyi János nemcsak egyháza körében, hanem általában a magyar közéletben is kiváló és megbecsülhetetlen szolgálatot teljesitett. Jövő munkássága elé azzal a reménnyel tekintünk, hogy továbbra is az ő munkássága társadalmi életünk előhaladását fogja szolgálni. Kivánjuk, hogy a református testvéreink uj püspökét: Vásárhelyi Jánost az Isten áldja meg erővel, egészséggel, hogy nemes hivatását betölthesse . . .

Ki az egylet legnagyobb jóttevője? Egy régi magyar költemény azt a nagy kérdést tárgyalja, ki volt nagyobb? A költemény végeredményben nem dönti el a kérdést, hanem azt mondja: nem tudom én melyik volt szebb, melyik dicsőbb, melyik nagyobb, csak áldom az Istenemet, hogy én is magyar vagyok. A Dávid Ferenc Egyletnek is az elmult ötven esztendőben sok kiváló áldozatos munkása volt, akik szellemi, lelki és az anyagi világból vett kincseinkkel elősegitették az egylet gyönyörű tevékenységét. Ezekről az egylet története meg is emlékszik. Azonban mostan, az elmult téli időszakban senki olyan sikeres tevékenységet nem fejtett ki, mint az egylet alelnöknője, mélt és főt. Dr. Boros Györgyné. A püspöki palotában rendezett kulturdélátánok és teaestély nemcsak nemes és magas szellemi szinvonalon álló szellemi értéket jelentettek a szerencsés résztvevők számára, hanem ezek jövedelméből a mélt. főt. asszony több, *mint harmincezer Leit is utalt be egyletünk pénztárába.* Ime, most is vannak igazi nemes és munkás lelkek, akik az egyletért áldozatot tudnak hozni! A püspökné őméltóságának ez a nemes áldozata föl kell ébressze mindnyájunkban azt az öntudatot, hogy az egyletért megtegyük azt, ami tőlünk telhető. Egyletünk jelenleg legnagyobb jóttevőjét pedig az Isten áldja meg továbbra is, hogy a nemes ügynek továbbra is szolgálatára állhasson.

Az ardeali róm. katholikus püspök, Gróf Majláth Gusztáv Károly mellé segédpüspökké utódlási joggal a pápa Vorbuchner Adolfot nevezte ki, akinek beiktatása junius hó 1-én, szentháromság vasárnapján volt. A beiktatás fényes keretek közt folyt le. Egyhá-

zunkat ezen az ünnepélyen Dr. Varga Béla főjegyző és dr. Ferencz József felügyelő gondnok képviselték. Az uj róm. kath. püspök munkássága elé bizalommal tekint a hivők serege és általában az egész hazarészünk magyarsága. Kivánjuk, hogy munkásságán legyen Isten áldása.

Iskolai kirándulás a Marebihor-ba. A „străjer" központ O. E. Г. R. bukureşti főtitkárságának kijárása folytán a cluj-i Unitárius Kollégium diákjai 75%-os kedvezményt kaptak az Arieş mentén végighaladó keskenyvágányu vonat utolsó állomásáig. Igy aránylag kevés költséggel négy nap alatt olyan változatos és latnivalókban gazdag vidékek peregtek le a kiránduló diákok szemei előtt, amihez hasonlót unitárius diákok már nagyon régen nem láttak. Junius elseje páradus napfelkeltével köszöntött a Keresztes mező szélein elterülő aranyosszéki falvakra. A Bogat ezerszinben pompázó virágaival szerényen huzódik meg a Székelykő-felé haladó vonulat aljában. Átellenben a Hasadék ásitozik erős reggeli megvilágitásban, mintha a szép piros pünkösd napját igy akarná elnyelni. Észak felől a cementgyár fehér füstje nehezedik Arieşszék fővárosára. A kisvonat vidáman hagyja el az összeszükülő völggyel bezáródó sik területet, hogy azután komor hegyek, sziklás bércek között tegye meg számtalanszor azokat a veszélyes kanyarulatokat, amivel utasait a mindinkább kisebbedő Arieş forrásvidéke felé szállitja. Câmpeni alsó-, közép- és felső-Vidra községeken áthaladva 40 kilométeres gyaloglás után elérkezik a társaság a Marebihor közelébe. 1750 méter magasságban a kibirhatatlan erős vihar, vizszintes irányból jövő esős (havasi rózsa) sötét, sűrű felhő kétfelé választotta a csapatot, a vakmerőbb része szikla-mögött, a számitóbb csoport a havasi kunyhóban várta meg a vihar elmulását. A vihar eloszlása után 4 (négy) méter vastag hófuváson (1936. junius 2.!) fényképfelvételt készitve nemsokára elértük a tevehátszerű csúcsot. 1849 méter t. f. magasságból néztük a kékes messzeségben a magyar alföldet, délfelé a hóval takart Retyezát csucsait. Észak felé a Vlegyásza — öreg havas mutatták roppant tömegüket. Az ardeali medencét szemeink elől fellegek rejtették el. Egy törpe fenyővel (Pireus purnilio) benépesitett glecser cirkusz oldalán az eltévedt diákok megtalálták több órai távollét után a megmaradottakat. Bucsut intve a Marebihornak, utunkat a Scrărisoarai jégbarlang felé vettük. — Fárasztó gyaloglás — szénanélküli szénapadláson alvásnak alig nevezhető éjszakázás után másnap d. u. 1 órára elérkezünk a jégbarlangba. Valami csodás alkotmánya a természetnek, inkább jégtemplomnak nevezhetnénk, ahol az orgonasipok embernél magasabb jégcsapokból állanak, a szószék pedig egy óriási jégdomb. A padozat jégvastagsága lehet 20—30 méter, sőt több. Egy mély barlangjárat, a legördülő kő után csak sejteni engedi az emberi elme által még fel nem fedezett jégbarlangi titkokat. Másnap a Szegény-gazdagok érdekes világát, továbbá az állami zúzómüveket, az állami aranybányákat nézték meg a fáradságtól kissé már megviselt diákok. Résztvett 21 diák és két vezető tanár.

Cserkészeinkről. Sok szép és hasznos munkával eltöltött év után, kollégiumunk cserkészcsapata is lezárta a 3. „cserkészévét". A szokástól eltérőleg az idén nem rendeznek cserkészeink nyári táborozást, mert az ehez szükséges engedélyeket, tekintettel az augusztusi nemzeti nagytáborra, a bucureşti cserkészszövetség egy csapat részére sem adta meg. Cserkészeink idei munkájából csak a főbb eseményeket emlitve, örömmel és elismeréssel irhatunk a főiskolásainkból alakult „öreg-raj" munkájáról. Nekik köszönhető ugyanis elsősorban az a szépen megrendezett „husvéti cserkész-bazár és az a sok fáradtságot és időt igénylő munka, melylyel gimnazista cserkészeinket és nem cserkész tanulóinkat az egyes targyakból, szakszerüen és természetesen ingyen tanitották. „Repülő-cserkészeink" is pompás munkát végeztek. Hatalmas vitorlázó gépük már szinte teljesen készen áll és reméljük, hogy az „őszi-szelekkel" már ők is repülni fognak. Itt emlitjük meg, hogy repülőink parancsnoka Ilieé mérnök ur hosszabb németországi tanulmányutra ment, ahol a vitorlázó repüléshez szükséges képesitő vizsgálatot teszi le. Gimnázista cserkészeink, akik a tulajdonképeni gerincét alkotják csapatunknak, ugyancsak „jó munkát" végeztek, melyet elsősorban cserkészies szempontból kell értékelnünk. Ugyanis határozott fejlődést mutattak az önnevelés, fegyelmezettség, jellemnevelés stb. nehéz cserkészmunkájában. A különféle közmunkákban és ünnepélyek rendezésében (chideai misszióskirándulás) ők voltak a legbuzgóbbak és a legkiválóbbak. Már jövő esztendőre is meg vannak a nagy terveik és szép munkaprogramjuk. Sajnos, az anyagiak szükössége nem engedi meg, hogy egész csapatunk résztvegyen az augusztusi braşovi nemzeti nagy táborban, azonban ugy a gimnázista-, mint az öreg cserkészeink egy-egy őrssel képviseltetik magukat Filep rajparancsnok vezetésével ezen a szépnek és érdekesnek igérkező találkozáson. Az idei ifjusági konferencián is több cserkészünk fog résztvenni Lőrinczy Zoltán parancsnok vezetésével. R. Filep Imre r. parancsnok pedig előadást is fog tartani unitárius cserkészetünkkel kapcsolatban a jövőbeli unitárius ifjusági munkákról. Itt emlitjük meg, hogy csapatunk legkiválóbb tagja Barabás Margitka parancsnoknő. Miután hosszabb külföldi tanulmányuton van, ahonnan minden reményünk szerint, sok-sok szép és hasznos tudománnyal gazdagabban fog visszatérni közénk. Ugyancsak tanulmányutra indul Lőrinczy parancsnok is, aki többek között a berlini olimpiászt is megnézi. Adja Isten, hogy a sok szép munka után a jövőbeli tervek és munkák is valóra váljanak és cserkészeink ismét egy nagy lépéssel haladjanak nemes céljuk felé. —*re.*

A legkiválóbbak. Cserkészcsapatunk parancsnoksága megállapitotta, hogy az 1935—36 iskolai évben gimnázista cserkészeink közül a három legkiválób, „legcserkésziesebb cserkész" Major László VII. o., Tóth Albert VII. o. és Hegedüs Miklós VI. o. cserkészeink voltak. Ifju testvéreinknek ezuton is elismerésünket fejezzük ki és további „jó munkát" kivánunk.

Parancsnokság.

A D. F. Unitárius Nőkszövetsége Clujon junius hó 4-én templomi hangversenyt rendezett Kárpáti Emil, Dr. Gündischné Fogarassy Klára és Ifj. Márkos Albert szereplőkkel. Mindnyájan városunk ismert kiváló művészei és hirnevükhöz méltó művészi élvezetet nyujtottak a nagyszámu közönségnek.

A Napközi Otthon bezárója. Jóformán még csak hirt sem adtunk arról a nemes intézményről, amelyet a D. F. U. N. O. Sz. egyházunk központjában az elmult őszön létesitett s amely oly nemes emberbaráti érzéssel vette fel a szegény, segitségre szoruló gyermekek sorsát. A Napközi Otthon junius hó 30 án bezáró ünneppel fejezte be ez évi müködését. A gyermekek egy megható kis ünnepély keretében csillogó szemekkel mondottak köszönetet a Nőegyletnek a sok jóságért, szeretetért, amelyben ők részesültek.

A D. F. E. egyetemes szervezete ifjusági napja julius hó 9., 10., 11. és 12-én lesz Dâmbăun, Adămuşon, Seucan és Diciosânmartinban. A „Kévekötés" részletes gazdag programmot közöl erről az összejövetelről. Kivánjuk, hogy ifjuságunk munkája sikerekben gazdag legyen.

Az unitárizmus a világbékéért. Az unitáriusok mindenkor az emberiség legszentebb javaiért harcoltak. Zászlójukra a vallás és szabadság magasztos jelszava van fölirva. Az Amerikai Unitárius Társulat jelen évi gyülésén is kifejezték a béke iránt való ragaszkodásukat. Angliában pedig a világ vallásainak képviselői szólalnak meg a béke érdekében. Bizony jó volna, ha a világ hadvezérei és politikusai a vallás embereire hallgatnának. A béke Isten müve, Jézus tanitásainak igazi célja. Ez megér minden áldozatot, mert enélkül a keresztény vallás nem felelhet meg magasztos hivatásának.

Az oxfordi Manchester College százötven éves. Az unitárizmus története a jelen évben ismét egy nevezetes évfordulóval gazdagodott: az oxfordi Manchester College 150 éves lett. E nagyhirü iskolának bejárójára ez van fölirva: Az igazsághoz, valláshoz és szabadsághoz. E három nagy eszme hatotta át az iskola szellemét születésétől napjainkig és ettől nem is fog eltérni. E szabadszellemü iskolát először Manchester városában létesitették, rövid ideig áttették York városába, onnan megint visszahelyezték Manchesterbe, később áthelyezték Anglia fővárosába: Londonba. Londonból pedig 1893-ban áttették Anglia legnevezetesebb egyetemi városába Oxfordba s ma is ott szolgálja az igazság, vallás és szabadság megszentelt igéit. Ez intézetnek kiváló, világhires tanárai voltak s vannak ma is. A világ legnagyobb bölcselőivel és vallásos szellemeivel mindig föntartották az összeköttetést. Martineau Jakab a nagy bölcsész és Carpenter Jakab az összehasonlitó vallástudomány világhirű művelője oly nagy megbecsülésben részesültek, hogy más vallásuak is „unitárius szenteknek" nevezték őket. Az utolsó évszázad magyar unitáriusai közül pedig sokan itten szerezték meg élethivatásukra a teljes felkészültséget. Itt tanult a többek között Simén Domokos, az unitárizmus tudományos kutatója, Benczédi Gergely a legkomolyabb életbölcselet

tanitója, a mindig lelkes nagy szónok Kovács János, az unitárius hit szónoka Péterfi Dénes, a nagy társadalmi tevékenységet és széleskörü irodalmi munkásságot kifejtő Dr. Boros György püspök, a teológiai akadémia ujabb tanárai közül: néhai Csifó Salamon, Gálfi Lőrinc és Dr. Kiss Elek; Józan Miklós budapesti püspöki vikárius, a nagy szónok és hatalmas munkát kifejtett igazi misszionárius és szervező tehetség s az ifju papi nemzedékből még sokan, akiknek még nem volt lehetőségük, hogy a hozzájuk füzött várakozást beváltsák.

Támadások a kereszténység ellen. A világháboru előtt a világon egy termékeny szabadelvü irányzat uralkodott, amely minden megokolt vélemény számára biztositotta a szabadságot. A szabadelvü korszakban a vallásban, tudományban, teknikában, az emberi társadalom számtalan irányzatában óriási haladás állott be. Azonban a szabadság neve és védelme alatt életrekeltek olyan irányzatok is, melyekből az emberiségnek nem haszna, hanem kára van. Ilyen tudományos irányzat az anyagelvüség (materiálizmus) tana, amelynek alapján egy uj rendszerü társadalmat: a kommunista világrendet alapitották meg. E kereszténységellenes irányzat Oroszországban már 1917 év óta uralkodik, de nagy zavarokat okozott ujabban Mexikóban és Spanyolországban is. Sőt más államokban is igyekszik a lábát megvetni. Ezzel szemben egy másik irányzat is föllépett, amely a faj vallását igyekszik megalapitani. Egyiknek sincsen igaza. Az emberiség boldogitására, haladására, fejlődésére csak a keresztény vallás alkalmas. A faj vallása csak átmeneti időben, háborus küzdelmekben táplálhatja a lelket. Az emberi társadalomnak békés haladásra van szüksége, ezt pedig a Jézus vallásán alapuló társadalom biztosithatja csak. Az unitárizmus mindig ennek volt a szószólója.

A Sadharan Brahmo egyház Indiában keletkezésének 58-ik évfordulóját ülte jelen év május hó 15-én. Ez az egyház a modern vallásos gondolat magasztos elvein épült fel. Megtartja az ős indián hagyományok szellemét, de nem zárkózik el a mai haladás szellemétől sem. A nagy vallásos szellemektől kész mindig tanulni: Jézus tanitásait nagyra értékeli, de otthonos a nyugateurópai vallás és bölcselet nagy gondolkozói között is. Channingtől, Martineautól és más nagy unitáriusoktól gyakran idéz a lapjuk, de igen gyakran foglalkozik a német ideálista bölcselettel is. Mint egészen modern vallás, az unitárius és más szabadelvü egyházakkal együtt müködik az egyetemes emberszeretet, a tiszta babonamentes vallásosság és a szellemi szabadság áldott kincseiért.

*

A bölcselő még gondolhatja, hogy Isten létére csak következtetni lehet. A történettudós azonban meg van arról győződve, hogy az emberi gondolkozás fejlődése Isten létének csalhatatlan bizonyitéka.

Müller Miksa.

*

Nagy Gabriellát a jogtudományok doktorává avatták a cluji egyetemen. Az új doktor még csak 22 éves és leánya Nagy Vilmos afiának. A fiatal doktornak továbbra is sok sikert és dicsőséget kivánunk.

Gyászhirek. *özv. Dálnoki Árkossy P. Gyuláné* sz. alsószentmihályfalvi Sigmond Ilona 77 éves korában, második özvegysége 15-ik évében május hó 30-án elhunyt. Igazi benső, nemes vallásosság jellemezte az elhunytat. Emléke legyen áldott. — *Dr. Jancsó Ödön* a református kórház sebészfőorvosa 62 éves korában, május hó 31-én rövid szenvedés után elhunyt. Elhunyt az orvosi karnak egyik kiváló ékessége volt. Isten hatalmas szervező erővel, bizalmatkeltő külsővel és modorral, fáradhatlan tetterővel és önfeláldozó segitő készséggel áldotta meg. Halála nemcsak családjának és nemcsak a református kórháznak, hanem egész hazarészünk társadalmának komoly vesztesége. — *Dr. bölöni Mikó Miklósné* sz. *Csávási Belle Irén* f. évi junius 5-én élete legszebb idejében Budapesten elhunyt. Dr. Mikó Lőrinc egyh. titkár sógornőjét gyászolja az elhunytban. Vigasztalást kivánunk Istentől.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába április 20-tól junius 20-ig tagsági dijat fizettek: Szathmáry Gábor Cluj, Incze Böske Acăţari, Lőrinczy István I. G. Duca, Klocza Ferenc Bucureşti, Gál Lajos Galda de Jos, Dr. Benke János Chichiş (100 Lej), Péter Lajos I. G. Duca, Szentmártoni Kálmán Cluj 1936-ra; Dr. Ferenczy Sándor Cluj 1933—1934-re, Lőrinczy Zsigmond Târgu-Mureş 1935—1936-ra, Gergely Istvánné Baraolt 1933—1936-ra, Gálffy Ferenc Firtănuş 1935-re, Fekete Lajos Ormeniş 1933-ra, Botár János Rimitea 1935—1936-ra (100 Lej), Danér Istvánné, Késmárki Miklós Baraolt 1936-ra, Unitárius Egyházközség Sâncraiu 1933-ra. *Előfizetői dijat* fizettek: Id. Máthé Lajos Orăşeni 1935-re, Gábor Mici Simeria 1932—1933-ra (60 Lej), Özv. Kiss Józsefné Simeria 1932—1935-re (210 Lej), Székely Ilona Rimetea 1936—1937-re, Bálint Mózes Pipea 1935—1936-ra, Trenkó Ferencné Sâncraiu 1936—1937-re, László Lidia Buşteni, Deák Piroska Chichiş, Székely Gergely Suatu, Nők Szövetsége Baraolt, Gál Mózes Sâncraiu 1936-ra, Kiss Sándorné Sâncraiu 1935-re. *Alapitói dijat* fizettek: Kahlfürst Imre Cluj 150 Lej, Dr. Csutak Mihály Cluj 250 Lej, Lőrinczy Dénes Bucureşti 100 Lej, Gálfalvi Sámuel I. G. Duca 200 Lej. A megelőző nyugtázásban Nagy Sándor Sâncraiu és Balogh Józsefné Surcea nevei az előfizetők között jelentek meg, azonban ők rendes tagsági dijat fizettek. Hátralékok befizetését tisztelettel kérjük.

Cluj, 1936. junius 20. *Gálfi Lőrinc.*

— —

A növényvilágról végzett tudományos kutatásaimban mindenütt látom az Istent. *Linné Károly.*

Az „Unitárius Közlöny“ megjelenik havonta.
Szérkesztő: Benczédi Pál.

Tipografia „PALLAS“ Cluj, Str. Vlahuţa 3.